ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,220 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 1900 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 9—22 28 ՃԷՄ. ԽԻՐ. ԱԽ. 1318 9 ԹՇՐԻՆԻ ԷՎ. 1316 Դ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1,220

«بوزانتيون»
ارمنيجه يومي وسياسي غزته، صاحب امتياز و مدير مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سي بابعالي جاده سي ٢٣-٢٥ نومرولي
دائره مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՑԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՉԷՄԲԸՐԼԷՆ

Այն օրէն ուր Պիրմինկէմի անշուք ու անծանօթ կօշկակարին աղան, իր ազատական եւ յեղափոխական պարզ հանգամանքէն կեղեւամերկ. — ուր սակայն իր կորած հետաւորութենէն չափելով իր փառքին կատարն հասած ըլլալ կը կարծուէր, — անջատ կուսակցութեան մը գլուխը կ'կանգնէր՝ մեծապատկառ ու դարահռչակ ծերունիին ճակտին զարնելով Նորածին ու կեանքոտ Միութենականութեան մը անակնկալ յաղթական դրօշը, և ընդունուած հեղինակութեան մը հլու գործիքն ու պարզ սոսկական մ'ըլլալէ դադրելով՝ դուրս կուգայ իր անհատական պոռթկացող հեղինակութիւնը, այն օրէն Պիրմինկէմի միջակ արհեստաւորին տղուն մեծութեան ձգտումներուն ու փառքի տենչանքներուն թեւաբախումները կ'սկսէին անհանգիստ ընել աշխարհը բոլոր։

Այն օրէն ուր տկարացած Պահպանողականներն իւլանտական տապարին տեղ մէկ հարուածովը Կլատստընեան կուսակցութեան գանկն երկուքի կ'ճեղքէին, ու անկէ դուրս թափած ուղեղին մէկ մասն իրենց կը սեփականէին, լուսագոյն պատառները կոզմելով այդպէս իրենց տնակներ ու ճոխ խնջոյքին, երբ վերջապէս լայնածաւալ կայսրութեան մը՝ որուն վրայ արեւ չի մտներ բնաւ, որպէս առածն կ'ըսէ այլ ես ըսել, և որ աշխարհի լուսագոյն, ամենամեծ ու հարստագոյն երկիրներն ունի իրեն իբր հասութաբեր կալուած կամ գաղթավայր՝ իր քաղաքական որակումովը, գաղթային նախարարութեան, — որ էն կարեւորը կ'ըլլար այդպէս, նախարարապետութենէն անմիջապէս ետքը — գլուխը դրին չոր ու դժխեմ այդ մարդն որ Չէմպըրլէն կ'կոչուէր և որ ձեռքը դրած էր ալ բախտին, քաղաքականութեան, աշխարհի անիւին վրայ, — այն օրէն ամենայն ինչ կ'սկսէր ըլլալ ան ամէնուն համար, ամէն բանի համար. իր երկրին մէջ թէ անկէց դուրս, իր սակաւաթիւ բարեկամներուն թէ իր անհաշուելի հակառակորդներուն համար։

Այն օրէն ի վեր կարելի չէ բանալ թերթ մը, անգլիերէն ըլլայ այն թէ չինարէն, ռուսական թէ ամերիկեան, աշխարհի որ ծայրէն կ'ուզէ թող ըլլայ, ուր իր անունը չկարդանք, ուր իր վրայ չխօսուի, որուն ինք նիւթն եղած չըլլայ։ Իր Թագաւորէն վերջն իր երկրին մէջ ամենէն յեղյեղուած ու իր երկրէն դուրս ամենէն աշխարհածանօթ անձնաւորութիւնն է։ Համօրէն աշխարհ աչքն անոր վրայ է յառած. ամէն մարդ օրուան մէջ քանի մը անգամներ առիթ կ'ունենայ անոր վրայ խորհելու։ Անով կ'շահագրգռուին, անոր կ'հետապնդեն, անոր շարժումները կ'դիտեն ու կ'հետազօտեն ամէն կողմ։ Եթէ այսպէս երթայ շատ հեռու չըլլայ թերեւս այն օրը՝ ուր Նափոլէոններ անգամ պիտի նախանձէին բովանդակ աշխարհը գրգռայուզելու մէջ զիրենք գերազանցող այդ միակնոցին։ Կ'գովեն, կ'ծաղրեն, կ'քամահրեն, կ'փառաբանեն, կ'մրոտեն, կ'զգետնեն, կ'պատուեն, կ'կոխկրտեն, կ'նզովեն զայն։ Արդէն իսկ մեծ մարդ մ'է։ Եւ այդ՝ Նախնական վրէժն է զոր կ'լուծէ ան իր միջակ ու անհրապոյր ծնունդին վրայ։ Ապագային ալ մարդն է, այսպէս կ'կոչեն զայն իր բարեկամները, խորունկ նշանակութիւն մը դնելով անոր տակ, և իր թշնամիները՝ յայտնի քրթմնջիւնով մը, և այդ առաջին յաղթանակն է զոր կ'տանի ան, աղմուկելով սիրնդածիններու վրայ։

Մեկզի առնելով իր ընտանեկան մէկ քանի մտերիմներն ու քաղաքական ոչ աւելի շատ բարեկամները, կարելի չէ երեւակայել մէկն որ անոր չափ հակառակորդ, թշնամի, ոխերիմ ունեցած ըլլայ։ Ամբողջ երկիրներ իրենց միլիոնաւոր բնակչութիւնով անոր անունովը կ'հայհոյեն։ Դարուս մեծ bouc émissaireը, նախատինքի ու թշնամութեանը, որուն կ'ուղղուին ամէն քար, ամէն գնտակ, ամէն թոյն։ Բովանդակ Ֆրանսա կ'ատէ զայն ու կը սոսկայ անկէց։ Իր դարաւոր ոսոխին վրայ յարած իր աչքերը, իր բանակին ու նաւատորմին սլաքներուն մագնիսածայրը դէպ ի հիւսիս կ'թաւալէ ան, և իր կորսնցուցած գաւառներուն ցաւը պահ մը մոռնալով, ապտակ կ'բարձրացնէ, Ֆաշօտայի պատրուակին տակ, անոր՝ որ իր երկուորեակներն յափշտակողին ձեռք կ'կարկառէ՝ իր աշխարհակալութեան ճանկերէն մէկուն մէջ։ Եւ սակայն տարօրէն հակասութեամբ մը ու իր չորս բոլորը պռռացնելու իր անզուգական ու իրմէն անկախ բնակարգութեամբը, հակառակ իր գերման ու ամերիկացի արենակիցներուն նկատմամբ ցոյց տուած իր մտերմայարանութիւններուն, նոյն թշնամութիւնները, նոյն ցնխերն են որ լիաբուռն կ'քաղէ այդ երկիրներուն մէջ, և իր դէմ մրրկող, կայծակող, պայթող ոսոխներու, անհաշտներու, մոլեկաններու գոռ մեծամասնութեան մը պոռթկալն է որ կ'տեսնէ իր գովաբանած ու եղբայրակից երկիրներուն մէջ։ Կօշկակարին մանչը կ'կոչեն զայն առ հասարակ Ֆրանսայի մէջ, աչք պայծեցնող հակասութիւն մը դարբնելով այդպէս երկրի մը մէջ ուր Հանրապետութեան Նախագահներ ժողովրդին մէջէն կ'առնուին, երկրի մը համար՝ ուր ազնուապետականութիւնը կ'յարգուի դեռ ամէն տեղէ աւելի, փրփրանակ ծաղրածանակ եղած ըլլալու իրենցին պէս, և ուր սակայն հրեայ վաշխառուին քեռորդին՝ կօշկակարին տղան կանխած է նախարարապետական աթոռին վրայ։ Ուր որ ոճիր մը գործուի, գայթակղութիւնը բացուի, աղէտ մը պատահի, սկզբնապատճառը միակնոցաւոր Պիրմինկէմցին է։ Երբ պատերազմ մը կ'հրատարակուի, երբ փոթորիկ մը կ'փրթի, երբ երկրաշարժ մը աշխարհի հիմքը կ'սարսէ, խոլորձայիններու իշխանը (le prince des orchidées) իր մասը ունի անոնց մէջ անպատճառ։ Եթէ դժոխք գացած ու եկած ոչ — սատանան անձնէ, — եթէ երբեք դժոխք գացողները դառնային ու կարենային սուտ չխօսիլ, — ապահովութիւն ձեռք բերուէր որ սատանան միակնոց մը ունի քիթին եզրը, բացուած, թափանցիկ փետուրի մը պէս և խոլորձ մը (orchis) ունի անցուցած անփոփոխ իր ռընտէ կօթին լամբակին վրայ, պիտի զուրցէին անկասկած թէ սատանան ինքն իսկ է որ եկած ու տեղաւորուած է Անգլիոյ գաղթային նախարարութեան աթոռին վրայ ու անոր ազգային պաշտպանութեան խորհուրդին մէջ։

Նշանաւոր մարդիկ միշտ ու ամէն տեղ, այնքան անթիւ վայրահաչներ ունեցած են իրենց դէմը, այնքան անիրաւօրէն դատափետուած ու քարկոծուած են որ մարդ կ'փորձուի հաւատալու որ մեծ մարդ մը ըլլալու պայմաններէն մէկն ալ իր չուրջն ոբոտացող հակառակութիւն մը յարուցած ըլլալն է, կամ տարբեր մեկնութեամբ մը, յարաճուն թշնամանքներն ու հալածանքներն են որ մարդս հանրահռչակ կ'դարձնեն մէկ օրէն միւսը։

Մարդկային ստոր ու վատթար նախանձն այն ասուրճան բորբոքն ու լեղի հանգամանք մը ունի իր մէջն որ ընդքարշ տափակութիւններէ ու կոպտանքներէ ողպատագրուող ու առջեւնի մեր կարգերէն դուրս նետուող որ և է մէկը թաւալգլոր բերելու, անուանարկելու, փշրելու համար չի խնայուիր։ Չի խնայուիր անոր անհատական արժանիքն, անոր ընտանեկան պատուին, անոր հանրային համբաւին և իր բովանդակութեանը մէջ անոր անունը, տունով տեղով, զաւակներով, ազգականներով, մինչեւ պղտոր ու մաքուր գաւաթին մէջը կ'լուան։ Քինօքներու գերդաստանին մէջ, ուրկէց եկած է Չէմպըրլէն, չմնաց մէկը որուն տարեկան ելմտացոյցները, հաշուեկշիռները չքննուէին, զի մի գուցէ գողութեան մը մասնակից կամ կառավարական եկամուտ մը իւրացուցած ըլլար ան։ Չմնաց ընկերութիւն մը, որուն մէջ Քինօքի բաժին մը ըլլար և կամ անոր արժէթուղթերէն անցած ըլլար պատահմամբ ձեռքը, որուն հիւսքերը չթելատուէին և զսպանակները չտարկազմէին։ Մինչեւ լայնաճիւղ ու պատուանուն սերունդին մէջ երկու սեռէ անհատ չմնաց, որուն հագուստները, կարասիները, ծծմակեցէները չթօթուէին այս մէկ քանի տարուան մէջ, զի մի գուցէ ծածուկ ու անտես բոբոյական կամ ուրիշ աղտ մը պահուած ըլլար անոնց մէջ, զոր այնքան անձկանօք կ'փնտռէին սակայն։ Անկողին չմնաց որ չքրքրէին, գաղտնիքներ հրապարակելու համար ծայրայեղօրէն անպատկառ ծաղրանկարներու մէջ, մարդ չմնաց որ չկաշառէին յերիւրանք մը ծնելու համար, խորշ չմնաց որ չլօշափէին գտնելու համար բան մը, փաստ մը, մուր մը, որով կարենային սեւցնել, պղտորցնել, դաւոչել մեծ մարդը։ Որպէս ամէն առատ մաքրին մէջէն ճեղքուող արեւուն ջերմ շողերէն տակ միջատ կ'բազմապատկուի ամպեր կը ծառանան գետնէն, այնպէս ալ Չէմպըրլէնեան նորաստեղծութեան մը, մեծագործութեան մը, բռնաչնչումէն մը տպաւորութեան տակ, ալ ամէն ու ազգի լեռներ կ'վխտին ու կը կուտակուին չքաշողներու, նախանձաբեկներու, քինախնդիրներու, ամէն գեր ի վեր արարած, ամէն արտակ ուղեղ ասող այդ մարդոց ժահրոտ մաքերէն։

Ու այս ամէն հարուածներու, քըլքուքներու եւ նախատինքներու վերջէն եթէ կայ բան մը որ ճշմարիտ զմայլում մը կուտայ անկողմնակալ ու դիտողներուն, այն ալ այն անառիկ դիրքը, այն անհաւատալի կերպով տոկուն անխախտ ու արհամարհոտ կեցուածքն է որով ան՝ անշուք կօշկակարին անծանօթ որդին՝ իր փառքի պատուանդանին վրայ ապառիկ ժայռի մը պէս ամրացած ու քարացած, դէմ կուտայ ամէն մուրի, թուքի ու բուքի։ Արհամարհանքը իր գերագոյն ոյժն է իրեն ցուցուած ամէն բռնութեան դէմ, որպէս անտարբերութիւնն իր էն անվրէպ հակառականն է ամէն թուքի դէմ։

Աշխարհի չորս ծայրէն իրեն նետուած անհորիւ քարեր փոխանակ զայն իր բարձունքէն վար առնելու կարծես աւելի խորացման ու աւելի կարկառուն հիմեր կ'դառնան այդ պատուանդանին տակը։ Ու հարուածներու, լուտանքներու, յիշոցներու բազմապատկութիւնն ու սաստկութիւնն անոր որդէն փառքերուայ համբաւն աւելի անձնահան հանգամանք մը ու աւելի տարածուն արձագանգ մը կուտան կարծես տիեզերքին չորս ծայրը։ Ու և է մենամարտի կամ հաւաքամարտ հրաւէրներու, անուանարկութեան, աքացի հարուածներու, բռնադատումի չպատասխանելու անյեղլի իր սկզբունքը, որ իր մեծութեան հիմը կը կազմէ կարծես, պարզապէս պաշտելի կ'դարձնէ զայն, մեծ մարդիկը գնահատող ո և է անհատի աչքին։ Շատ անգամ իր էն անկեղծ հակառակորդներէն մէկ քանիին միայն, ընտրական պէտքի մը կամ ուրիշ առթիւ իր ցնցող ու բոցաշունչ ճառերէն մէկուն մէջ չորս բառով լախտ հարուած մը կ'իջնէ, որոնք չնչասպառ կ'կքին անոր ծանրութեանը տակ։

Պեխերը, մօրուքը ածիլուած, գրեթէ քերծուած ու լերկ դէմքով, անհաղորդայոյր ու անզգած երեսի կաշի մը, յաւիտենապէս միակնոցը քթակրին կցած, բանէ մը տեղեկութիւն չունեցողի, բան մը չմտածողի ապշած ու անտարբեր երեւոյթով, միեւնոյն սուր, ընկճող փարատող նայուածք մը իր նեղ ու տժգոյն ճակտին տակ, նրբաշուքութ, չղային բերան մը, որ արտակարգ կերպով բուռն կամքի մը արտայայտութիւնը կ'շրջագծէ, նեղուժ ու ինքնաբաւ անհատականութիւն մը, այլամերժ, սառնորակ, անմատչելի ամբողջութիւն մը վերջապէս, որ համաշխարհային յարձակումներու, տեղատարափ լործունքներու միջազգային ատելածուփ մակընթացութիւններու կ'հանդուրժէ, կ'փխմագրաւէ ու կ'խորտակէ զանոնք իր ուժեղ թաթին մէջ, ուղէս յողդ ու փրփրոտ ալիքներ պիտի փշրուէին անոր ժեռուտ ու մեծազանգ պատուանդանին վրայ։

Ազատականներէն դատելիք՝ կ'առնեն զայն. Պահպանողականներուն մէջ եկամուտ՝ չեն սիրեր զայն. օտարներուն առջեւ խոյսէտ՝ կ'ընկրկին անոր առջեւ. իր հակառակորդներուն հանդէպ յոխորտ՝ կ'սոսկան իրմէն. իր երկրին մէջ իր հզօր ափէն կ'խուսափին. զինք շրջապատողներն իր իրոտ անհատականութենէն կ'երկնչին. իր պաշտօնակիցներն անգամ անոր խիզախ նկարագրէն կ'ազդուին. ու ինք միայնակ՝ անձնավստահ ու ինքնագլուխ, իր հօրն, կ'չափէ այն ահաւոր ճամբան ուրկէ քալած է, և յուսալից կ'յառէ իր աչքերը դէպ առաջ, անգլիական մեծ ազգին նախարարապետութեան օգակերկու այն բարձունքին վրայ, ուր թերեւս պիտի ելնէ շուտով, եւ որ գուցէ իր տիեզերական համբաւն ու փառատենչ անզուսպ ձգտումին վերջին հանգրուանն ըլլայ, եթէ երբեք վերջ մը կրնան ունենալ փառքի մարդոց, մեծ մարդոց ամէնի ու անեզր ճախրանքը դէպ ի վեր։

ՕՆՆԻԿ ՋԻՖԹԷ — ՍԱՐԱՖ

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի [116]

ՔԱՍԻՄ

ԲԱԽՏԱԽՆԴԻՐԸ

ԺԱ.

Մեծ աղջիկը Մարիցան ալ որդէն զգուած այս խորթ հօր անտարբերութենէն ու շահամոլութենէն՝ թշնամի մը կ'նկատէր զայն տան մէջ, որ հօրն ամբողջ հարստութիւնն ու մինչեւ իսկ կինը գրաւելէ ետք, զինքն ու մայրն ալ գերի ըրած էր առջին։ Մարիցա աւելի անոր համար վշտացած էր Կանթեղեանի, որ բնաւ չէր զբաղեր իր ամուսնական խնդրով, և թէեւ անուանական խօսք մը եղած էր Տգր. Հրանտի հետ, սակայն մէկ քանի շաբաթ է ի վեր բժիշկը դադրեցուցած էր այցելութիւնները, ցրտացուցած էր յարաբերութիւնն և խորթ հայրը բնաւ հետամուտ չէր ըլլար այս փոփոխութեան պատճառն իմանալու և արգելքներն հարթելու։

Այսպէս շատ մը նկատումներ, հաշիւներ, վէճախնդրութիւններ ունէին Բախտախնդիրին երկու մեծ զաւակները, որոց համար ամէն գայթակղութիւն, անպատուութիւն, երկպառակութիւն, նոր միջոց մ'էր իրենց կիրքերն յագեցնելու։ Իսկ փոքրիկ զաւակներն ալ բնականաբար խելահաս չէին դեռ։ Հետեւաբար ընտանիքին ամբողջ ծանրութիւնը Սօֆիի վրայ կ'կեդրոնանար, որ հօրն այս ճգնաժամին մէջ անոր օգնութեան հասած, խանդաղատանքի չեշտով մը.

— Հայրի՛կ, ըսաւ, կ'աղաչե՛մ, ամէն զոհողութեան յանձնառու եղէք, մայրս հանդարտեցնելու համար. գիտե՛մ, անվայել լեզու գործածեց ձեզ դէմ, սակայն սոսկալի կերպով գրգռուած էր և դուք գիտէք արդէն որ հիւանդ է։

— Հո՛րքա՜, զաւա՛կս, հօրկաւ, չտեսա՞ր որչա՞փ համբերեցի, բայց խօսք չի հասկնար։

— Կէսօրուընէ ի վեր բանի վար դրած եմ զինք տունը, անպատճառ վաճառատուն երթալ, հոն պոռալ, կանչել կ'ուզէր։

— Խենթեցած է աս կինը, իմ խօսքիս չի հաւտար, ուրիշներու թշնամական զրպարտութիւններուն կարեւորութիւն կուտայ։

— Ամէն պարագայի մէջ, հա՛յր, նկատողութեան առէք մօրս հոգեկան կացութիւնն ու մեր սիրոյն համար հաճեցէք զիջողութեամբ վարուիլ հետը։

— Ձեռքէս եկածը պիտի ընեմ, ճշմարտութիւնն իրեն հասկցնելու համար, սիրելի աղջիկս, փաստերով ապացոյցներով պիտի հաստատեմ որ իր դիւրահաւանութենէն օգտուելու նպատակաւ դարբնուած սուտեր են ասոնք, որոց հեղինակներն ալ անպատիժ պիտի չթողում։

— Ա՜խ, հա՛յրիկ, հառաչեց Սօֆի մորմոքած սրտով։

Մանկամարդ աղջկան հառաչն ա՛յնչափ անկեղծ էր ու սրտագրաւ, որ Բախտախնդիրին նման անզգայի մը վրայ իսկ ազդեց, ու բարութեան, զղջի զգացում մ'արթնցուց անոր ժանտ սրտին մէջ։

— Հայրդ խենթ չէ՛, զաւա՛կս, պատասխանեց միլիոնատէրը, մխիթարելու համար զգայուն Սօֆին որ հալ ու մաշ կ'ըլլար լռելեայն։ Մարդ պէս ուսկ մը՛ ըլլար. ամէն բան կ'ներեմ անոր, որովհետեւ ժողովրդեան խոնարհ խաւին մէջ ծնած ու մեծցած է ան, առանց դաստիարակուելու, առանց միտքը մշակելու։ Իսկ դուն երբ մարդ պէս խորհիս, կ'վշտանամ, ցաւ կ'զգամ, իմ աղջիկս ես դուն, բան մը չեմ խնայած քու դաստիարակութեանդ համար. բարձր գաղափար, ողջախոհ դատողութիւն կ'փնտռեմ վրադ։ Ես որ երախտագիտութեանս մէջ զգուանօք խորշած եմ այդ կարգի գեռանքարչ կեանքէն, հիմա այս տարիքիս մէ՞ջ... մանաւանդ այս զաւակներո՞վս... Աստուա՜ծ իմ...։

— Հոգ մի՛ ըներ, հա՛յր, մայրս ալ բոլորովին յիմար չէ անշուշտ. յուզումի նախապաշարումը փարատելէ ետք, պարզապէս աւելի ուղիղ պիտի տրամաբանէ։ Մինակ կ'խնդրեմ որ սրտերնիդ չդնէք։

— Ի՞նչ կայ, զաւա՛կս, սիրտ դնելու. կեանքի պայքարին վարժուած մարդ եմ ես, մեր գործերուն մէջ ամէն օր կ'պատահին այս կարգի դէպքեր, որոց գիտեմ յաղթել։

Սօֆի հայրն համբուրելով, բարի գիշեր մաղթեց ու մեկնեցաւ ննջասենեակէն, իսկ Կանթեղեան մինչեւ ի լոյս տառապեցաւ։

Առտուն կանուխ մօրը սենեակը մտաւ մանկամարդ աղջիկը, ու պառկած տեղը զայն համբուրելով,

— Անուշիկ մայրի՛կս, ըսաւ, արդեօք ո՞րչափ նեղուեցար երէկուընէ ի վեր, ա՜խ, ի՞նչ ըսեմ, մեր բախտն է այս՝ որ այսչափ հարստութեան մէջ բերնի համ պիտի չգտնենք։

Տիկինը զաւկին այս խօսքերէն զգածուելով, անմիջապէս անոր կողմը դարձաւ ու ակնարկովը զայն գգուելով.

— Ի՞նչու, աղջի՛կս, ըսաւ, դո՞ւք ինչու բերնի համ պիտի չգտնէք տան մէջ։

— Հապա՛, դուն այսպէս հիւանդ, հայրիկս անդին գիշերը մինչեւ ի լոյս չքնանա՜յ..... Աստուած վերջերնիս բարին ընէ։ Գո՛նէ Մարիցային խղճացէք։ Տոքթորն ի՞նչ պիտի ըսէ երբ այս բաները լսէ։

— Հօ՞րդ ըսէ։

— Հայրս ի՞նչ յանցանք ունի. Սմբատին մէկ սուտովը մարդը ասանկ խաղք խայտառակ ընելը խե՞լք էր։

— Սմբատը խե՞նթ է որ գայ հօրը վրայ զրպարտութիւն ընէ։

— Խենթ չէ ալ նէ, խաբած են զինք. ո՞վ գիտէ ինչ խորամանկութիւնով ասանկ սուտ մը շինեցին. չե՞ս գիտեր, քանի՞ քանի՞ անգամներ տեսակ տեսակ խաբերայութիւններով ստորագրութիւն առին ձեռքէն, որոնց փոխարէնը հայրս վճարեց կամայ ակամայ։ Կարելի է աս ալ անանկ խաղ մ'է։ [Շար.]

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԲՆԻԿ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂԸ

ԿԱՊԵՐՏ

Ա.

Պոլսոյ հրապարակին վրայ ծախուած կապերտներն երկու որոշ դասակարգէ կ'բաղկանան։ Նախ Թուրքիոյ մէջ չինուած կապերտներն եւ Պարսկաստանի մէջ չինուածները, որք Օսմ. Տէրութեան զանազան հրապարակներուն, մանաւանդ Պոլսոյ հրապարակին վրայ կուգան կ'մթերուին, հոն գնորդ գտնելու համար։ Արեւելքի այս երկու տեսակ կապերտները միշտ արտածութեան առարկայ են, և կարեւոր գումար մը կ'ներկայացնեն։ Ցետոյ կուգան Եւրոպիոյ մէջ չինուած և Թուրքիա ներածուած կապերտները, որոց քանակութիւնը սահմանափակ է սակայն։ Մաքսատան վիճակագրութիւններէն կ'քաղենք հետեւեալ թիւերը, որք գաղափար մը կուտան կապերտի ներածութեան և արտածութեան վրայ։ Միայն դիտել պիտի տանք որ պարսկական կապերտներուն մէկ մասը ներածութեան մէջ նշանակուած են, թէպէտ յետոյ անոնք գրեթէ ամբողջապէս նորէն արտածուած են օտար երկիր։

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

Տարի	Քանակութիւն	Արժէք
	104,846 կտոր	Ղրշ.
1308	196,393 քիլօ	22,326,321
	473,539 մեդր	
	112,373 կտոր	
1309	195,299 քիլօ	27,220,097
	839,793 մեդր	
	100,305 կտոր	
1310	174,819 քիլօ	21,511,791
	385,291 մեդր	
	121,881 կտոր	
1311	121,104 քիլօ	26,181,594
	520,674 մեդր	
	85,542 կտոր	
1312	104,267 քիլօ	24,164,306
	279,048 մեդր	

ԱՐՏԱԾՈՒԹԻՒՆ

Տարի	Քանակութիւն	Արժէք
	34,581 կտոր	Ղրշ.
1308	472,820 քիլօ	21,467,013
	85,097 մեդր	
	52,261 կտոր	
1309	479,958 քիլօ	20,773,201
	62,668 մեդր	
	69,439 կտոր	
1310	698,814 քիլօ	27,726,860
	95,057 մեդր	
	57,065 կտոր	
1311	443,950 քիլօ	21,769,689
	71,181 մեդր	
	52,366 կտոր	
1312	132,116 քիլօ	31,393,697
	117,057 մեդր	

Թուրքիոյ մէջ կապերտի գործածութիւնը շատ ընդհանրացած է. ամէնէն աղքատիկ տունն անգամ աղէկ գէշ կտոր մը գորգ ունի միշտ։ Միջնակարգ տուներու մէջ կապերտները բազմաթիւ են, և կարելի չէ առանց կապերտի ընդունելութեան սենեակ մը երեւակայել։ Վերջապէս հարուստները սովոր շատ գեղեցիկ գորգեր ունին իրենց բոլոր սենեակներուն մէջ։ Թուրքերն ունին ամէնէն աւելի շատ կապերտ։

Փնտռուած տեսակներն են տեղական կապերտները, և գլխաւորաբար Պարսկաստանի գորգերը։ Երբ լաւ գործուած և բուսական գոյներով ներկուած են, անմաշելի են, և գոյներն ալ անայլայլելի։ Քանողչէքը շատ աժան է կապերտ արտադրող կեդրոններու մէջ. Ցաճախ, օրինակի համար Սմյուռնի մէջ, կանա՛յք են որ կապերտ կ'գործեն իրենց պարապոյ ժամերուն մէջ, բուրդն ագարակին ոչխարներէն՝ կ'հայթայթեն, և Ներկի համար պէտք եղած նիւթերն ալ դաշտերէն կ'հաւաքեն։ Ուստի շատ անգամ գորգի մը շինութեան համար ո՛ և է դրամ չէ ծախսուած, և ծախսելու տանող գիւղացին շատ գոհ կ'մնայ, եթէ ի փոխարէն մէկ քանի մէճիտ ձեռք բերէ, որք սովորաբար հազուագիւտ են իր քսակին մէջ։ Բնաւ իր մաքէն չանցնիր թէ այդ գումար երբեմն ճի՛շտ գինն է գործածուած բուրդին միայն։ Հետեւապէս տեղական գորգը (Անատոլի) բաղդատաբար աժան է Թուրքիոյ մէջ։

Կապերտի մեծ հրապարակը Կ. Պոլիսն է, ուր աճուրդին մթերք կայ։ Երբ Պոլսոյ մեծ մթերանոցներն երթաք գորգ մը գնելու, հայ կամ պարսիկ վաճառականը, ի՛նչ տեսակ գորգ ուզելնիդ հարցնելէ վերջ, իր վաճառատան սրահներէն մին կ'տանի ձեզ, եւ հոն ցոյց կուտայ մէկ երկու հարիւր կտոր։ Մէկ կողմ կ'դնէ հաւնուած կտորները, որոց վրայ ապա կ'կատարէք ձեր վերջին ընտրութիւնը։

Պոլսոյ մէջ կ'գտնուին մէկ քանի կտոր չքեղ ու խոշոր գորգեր։ Մեք տեսանք հատ մը, որ 23,000 Փր. (1,000 ոսկի) գնահատուած էր։ Կան նաև հին ու գեղեցիկ գորգեր, որք օր քան զօր հազուագիւտ կ'դառնան, ինչպէս նաև մետաքսէ սիրուն կապերտներ։ Բարիզի Պօն Մառշէին եւ ուրիշ մէկ քանի մեծ վաճառատանց գնորդներն ամէն տարի կուգան, երբեմն ալ տարին երկու անգամ, իրենց գնումներն ընելու Պոլսոյ և Իզմիրի մէջ։ Այս վերջին քաղաքն Ուշաքի, Կէօրտէսի, Տէմիրճիի և Քուլայի գորգերուն վրայ ընդարձակ գործ կ'ընէ։

Պարսիկ և քիւրդ վաճառորդներ Պոլսոյ փողոցներուն մէջ կ'պտըտցնեն ստորին ու փոքրիկ գորգեր, և անվերջանալի սակարկութիւններէ վերջ, իրենց առաջին գինէն քառապատիկ աժան կուտան։ Հին ու փայլուն կտորները շատ աւելի յարգի են քան նորերը։ Ուստի Արեւելքի կապերտը քանի՛ գործածուի, յարգն այնքան կ'աւելնայ, բաւական է որ տեսակն ընտիր ըլլայ։ Միայն թէ մերթ ընդ մերթ աւլուելու, թօթուելու, օդին զարնուելու առողջական պէտք ունի, ցեցերու յարձակումէն զերծ մնալու համար։ Ուստի սաէպ կ'տեսնուին գորգի վաճառականներ, որք իրենց ապրանքը սալարկին վրայ կ'սարածեն մթերանոցներուն առջեւ, առանց փոյթ ընելու թէ անցորդները վրան կ'կոխկռտեն։ Երբ հանրօգուտ հանդէս մը կամ պարահանդէս մը տրուի, շատ դիւրին է գտնել գորգի հաճոյակատար վաճառական մը որ յանձն առնէ փոխ տալ որչափ կտոր որ ուզէք, առանց ո և է վարձք պահանջելու, բայց միայն փոխադրութեան ծախքը։

Վ. ԱՃԱՌԵԱՆ.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Երէկի (Կիրակի օրուան) Հեռագիրներուն նայելով, ամսոյս 3/16ին համաձայնութիւն մը կընքուած է Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջեւ, որուն համեմատ այս երկու Տէրութիւնք կ'պարտաւորին համաձայնութեամբ գործել Չինու մէջ՝ կանխորոշ սկզբունքներու հետեւելով։ Այս սկզբունքներուն գլխաւորներն են՝ յարգել Չինու հողային ամբողջութիւնը, և Չինու ամէն նաւահանգիստներն հաւասարապէս բաց և ազատ հռչակել անխտիր ամէն ազգերու վաճառականութեան համար։ Այս Անգլեւգերման Պայմանագրութիւն կ'տրամադրէ նաև թէ երբ երրորդ Տէրութիւն մը ուզէ օգուտ քաղել Չինու խառնաշփոթութիւններէն՝ Չինական հողէն պատառներ խլեցնելու համար, այն ատեն Գերմանիա և Անգլիա համաձայնութեամբ ի գործ պիտի դնեն կարեւորը՝ ի պաշտպանութիւն իրենց սեփական շահերուն Չինու մէջ։ Երկաքին Տէրութիւնք սոյն Պայմանագրութիւնը պիտի հաղորդեն միւս Տէրութեանց, որպէսզի անոնք ալ՝ եթէ կ'ուզեն՝ իրենց համամտութիւնն յայտնեն, որով միջազգային համաձայնութիւն մը գոյացած ըլլայ՝ Չինու խնդիրը թէ՛ Չինու Տէրութեան և թէ

բոլոր աշխարհի համար շահաւէտ կերպով վերջացնելու, առանց սեփական և այլամերժ շահ փնտռելու «Երկնային կայսրութեան» մէջ։

Որպէս զի Ռուսիա ծուռ աչքով չնայի Գերմանիոյ և Անգլիոյ այս առանձին Պայմանագրութեան, կոմս Ֆոն Պիւլով, իբրև Գերմանիոյ Վարչապետ, իր առաջին պաշտօնական գործը կատարեց՝ շաբաթ օրն այցելութեան երթալով Ռուսիոյ Դեսպանին ի Պերլին՝ Օսդէն—Սաքէն կոմսին, և անոր բացատրեց երկուց պայմանագիր Տէրութեանց բուն դիտումն ու նպատակը։

Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջև այս պլոր համաձայնութիւն մը պէտք եղած է, որովհետև Չինաստանի ապագան մութի մէջ է տակաւին, և անոր պէս, Եւրոպայի քաղաքական հորիզոնն ալ հեռի է փարատուած պայծառութենէն։ Խնամակալութիւնը մինչև հիմա խօսք չհասկցաւ։ Կայսրն ալ Բեքին չեկաւ, ինչպէս Տէրութիւնք առաջարկած էին։ Իրազեկ Թայմզ իր այս շաբաթ օրուան թուով հրատարակեց թէ քամենկին Դուան իշխան և իր Ճէնկէյ, Ճու Չոլ Ճէնկ, պաշտօնի վրայ են դարձեալ։ Հապա ո՞ւր մնացին Պետական Հրամանագիրներն որք այս եղեռնագործները կ'զրկէին ամէն պաշտօնէ, պատիւէ ու թոշակէ, և կ'յանձնէին զանոնք Ատեաններուն՝ դատուելու համար։ Միթէ Թայմզը չէ՞ր որ այս կարծեցեալ Հրամանագիրներուն ալ կեղծ, չինծու, անգոյ ըլլալը ծանոյց, Թայմզ, որ, ինչպէս փորձը ցուցուց, Լորտ Սալզպըրիէ աւելի իրազեկ է Չինաստանի գործերուն, և Բրիտանեան Տէրութենէն աւելի շուտ և աւելի ստոյգ լուր կ'ըստանայ Չինէն։ Ալ ի՞նչ վստահութիւն կրնայ ըլլալ օրուան այս մեծ խնդրոյն վաղընդիոյթ կարգադրման։ Ի՞նչ որ ըսեն Ռուս զօրավարք և դիւանագէտք, և ի՞նչ որ ալ գրեն Ռուս լրագիրք, անհնար է ուշադիր դիտողին մտքէն վանել այն համոզումը թէ Ռուսիա միշտ իր հաշուոյն կ'խաղար Ծայրագոյն Արևելքի խնդրոյն մէջ, երբեք սրտանց համաձայն չէր միւս Տէրութիւններուն, Չինաստանի քաղաքական ամբողջութիւնն ալ, աշխարհական շահագործութիւնն ալ, ի հարկին Չինաստանի շատ մը հողերն ալ իրեն սեփականացնել կ'ձգէր, և այս թաքուն նպատակով, շուղեր միւս Տէրութեանց առաջարկներուն յաջողումը, և ամէն բանէ աւելի ժամանակ վաստկիլ, խնդիրն երկարել կ'ներկայ։ Եթէ երբեք պատահի որ Ռուսիա վերջնապէս հաւանի միւս Տէրութեանց ուզած ձեւով կարգադրութեան, պէտք պիտի հետեւցնենք թէ Հիւսիսային մեծ կայսրութիւնն առ այժմ զգաց իր այն յանդուգն ծրագրին անկարելիութիւնը, և պատեհագոյն առթի սպասելով, ետ կեցաւ զայն յառաջ մղելէ։

Մինչդեռ Դիւանագիտութիւնը կ'աշխատի գտնելու այն բանաձեւն որ հաշտեցնէ նախանձընդդէմ շահերը Չինու մէջ, հետաքրքրական պիտի ըլլան Մարէշալ Վալտերզէի զինուորական կարգադրութիւնները։ Բանի որ Չինու Կայսրը կամ Խնամակալուհին Բեքին չգայ և գործերուն պէտք եղած ուղղութիւնը չտայ, պատերազմական վիճակը դադրած չի կրնար համարուիլ։ Ստուգուեցաւ Բաօթինկ-Ֆուի գրաւումը Ֆրանսացի զօրաց կողմէ։ Այս լուրն անցեալ շաբթուն առաջին անգամ Լոնտոնի թերթերը տուին։ Բարիզի թերթերն ու Ֆրանսական կառավարութիւնը տակաւին լուր չունէին, ուստի Բարիզի կէս—պաշտօնական թերթերը նոյնը դիտողութիւններով հեգնեցին Լոնտոնի թերթերուն աճապարանքը, որք հաղիւ ճամբայ ելած Ֆրանսական զօրքերուն շուտափոյթ յաջողութիւն մը կ'պարգևէին։ Բայց դէպքը ցուցուց որ նոյն իսկ ֆրանսական գործերուն մէջ անգլիական մամուլը բարիզեան մամուլէն աւելի իրազեկ է։ Չինացիք պարպեր էին յիշեալ քաղաքը, և չինացի զօրքերը դէմ չդրին Ֆրանսական զօրքերուն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՆՈՐ ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՏՐ. ՄՈՐԻՍՈՆԻ

ՉԻՆԱՑԻ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՆԱԽՃԻՐԸ

«Մութը կոխեց, և ահա Միջնաքաղաքին մէջ լսուեցան ահռելի աղաղակներ, դիւային ճիչեր, որոց արձագանգը պիտի չմարի երբեք մեր ականջներուն մէջ, Կափամարտիկներուն հայհոյչները թէ «Շա Քուէյցէ»—«Սպաննեցէք Օտարները»։ Դժոխային աղաղակներուն կ'խառնուէին զոհերուն աղեկտուր հառաչներն և օրհասականներուն հեծութիւնները։ Որովհետև Կափամարտիկները Միջնաքաղաքին ամէն ծակերէն ներս խուժելով, կ'կոտորէին չինացի բնիկ քրիստոնեաները, և կենդանւոյն կ'այրէին զանոնք իրենց տուներուն մէջ։ Կրակի տրուած առաջին չէնքն էր Մէթոտական Միսիոնարութեան մատուռն ի Հաթա—Մէն փողոց։ Ապա բոցերը սփռուեցան Միջնաքաղաքին ոչ սակաւ թաղերուն մէջ։ Խացացիչ աղաղակներու և աղմուկի միջև Դունկ—Դանկ կամ Արեւելեան Մայր—Եկեղեցին բոցեր կ'արձակէր դէպի երկինք։ Ցունական հինաւուրց եկեղեցին՝ Միջնաքաղաքին հիւսիսային արեւելեան կողմը, Լոնտոնեան Միսիոնարութեան չէնքերը, Ամերիկեան Պօրտ միսիոնարութեան գեղակերտ աշտարակաձեւ չէնքը, և ամբողջ օտար չէնքերն որք կայսերական Մաքսատանց եւրոպացի պաշտօնէից կ'վերաբերէին, Արեւելեան Միջնաքաղաքին մէջ հաստատուած, վառեցան բոցբոցեցան գիշերուան մէջ։ Զարհուրելի էր տեսարանը։ Կէս գիշերին Կափամարտիկներու ստուար ամբոխ մը բոցավառ ջահեր բռնած Մաքսատանց փողոցն ի վեր կ'չարժէին դէպ ի աւստրիական դեսպանատունը, ուր մօտալուտ յարձակման մը երկիւղով՝ ի պաշտպանութիւն զետեղուած էր թնդանօթ մը։ Աւստրիացի պահակները թոյլ տուին որ Կափամարտիկները մօտենան մինչև 150 ոտնաչափ բաց փողոցին մէջ խաչաձեւ մեծ ճամբուն մօտ, և ապա հրաման տրուեցաւ և թնդանօթն անձրևեց մահ։ Շնորհակալ եր և երկնածիր պարգև մ'էր թնդանօթը։ Ջահերն անյայտ եղան։ Բայց քիչ ժամանակէն դարձեալ երեւան ելան, և կարծեցինք թէ ոչ ոք անոնցմէ կրցաւ ճողոպրիլ մահուան ձեռքէն։ Ուրախութեամբ առաջ գացինք մեռեալներն համրելու, յուսալով գտնել զանոնք կուտակուած։ Բայց մեռեալ մ'անգամ չգտանք։ Թնդանօթը նպատակէն շատ հեռուներն արձակած էր իր ռումբերը։ Երկու հարիւր եարտա դէպ ի հիւսիս տեղ մը կայ ուր հարթ պողոտայէն 30 ոտնաչափ վեր հեռագրական գիծերը կ'անցնին կայարանին մէջէն։ Երկրորդ օրը բոլոր այդ թելերը կտրատուած էին աւստրիական թնդանօթին ռումբերէն։ Թերևս վիրաւորուած էին միայն քանի մը պարզ ճամբորդներ երկու մղոն անդին փողոցին մէջ։ Տարակոյս չկայ որ այս ձախողուած հարուածը հաստատեց Կափամարտիկներուն հաւատքը թէ իրենք անխոցելի են։

«Դունկ—Դանկ կամ արևելեան Մայր—Եկեղեցին հրոյ ճարակ ըլլալով, յայտնի էր որ Նան—Դանկ կամ հարաւային Մայր Եկեղեցին վտանգի մէջ էր։ Դունկ—Դանկի ծերունի քահանան՝ Հայր Կառիկ՝ մինչև վերջը մերժեց թողուլ իր պատուոյ դիրքը, և մեռաւ բոցերուն մէջ։ Բայց Նան—Դանկի հայրերն ու մարապետները կրնային դեռ ազատուիլ։ Անոնց կեանքը մեծ վտանգի մէջ էր։ Հարկ անհրաժեշտ էր արագօրէն գործել։ Խումբ մը Ֆրանսացիք, առաջնորդութեամբ ֆրանսական դեսպանատան պաշտօնեաներէն Մ. Ֆիլիլ և ընկերակցութեամբ Տէր և Տիկին Շամոյի (պանդոկապետ) գիշերանց դուրս ելան ձիով և հետեւեալ առաւօտ կանուխ պանդոկ առաջնորդեցին Մայր—եկեղեցւոյն բոլոր անդամները— Հայր տ'Ատտոզիօ և իր երկու պաշտօնակիցք, վեց մարապետ և քանի շատ չինացի մարապետներ։ Միշտ ժամանակին ազատուած էին։ Հազիւ պաշտպանութեան վայրն հասան և ահա բոցերն արդէն կ'ճարակէին այն չքեղ չէնքը զոր իրենք թողած էին։ Թուխը բարդ ի բարդ կ'ծփարուէր ամպերուն մէջ գալարելով, ամպէն սեւ մը ցոյց կուտար աւերումը Մայր—Եկեղեցւոյն որ պատմական սքանչելի յիշատակարան մ'էր, որ իրեն մէջ կ'կրէր Քուանկ Հզի կայսեր յատուկ արտօնագիրը։ Ամբողջ օրը վառեցաւ չէնքը, ինչպէս նաեւ անոր յարակից չէնքերը, որք Բեքինի Կաթոլիկութեան կեդրոնն էին։ Քանի մը արտաւոր տարածութեան վրայ տուներ փճացան և հազարաւոր բնիկ քրիստոնեաներ թրէ անցան։ Մինչ այս մինչ այն, դեսպանատունք կ'կրկնապատկէին իրենց հսկողութիւնը. պաշտպանութեան յատկացուած փողոցները կ'մաքրուէին։ Պատնէշներ կ'բարձրանային և ամէն պատրաստութիւնք կ'ըլլային պաշարման մը հաւանաս որ անխուսափելի կ'թուէր, թէև յոյս մը կար որ Դիէնձինէ օգնական զօրքերը պիտի հասնէին։ Թղթատարները կ'արգիլուէին թշնամիին գծին մէջէն անցնելէ, եւ դուրսէն մեր առած տեղեկութիւնք գրեթէ ամենաոչինչ բան մ'էին։ Իրիկուան մօտ Կռափամարտիկներ սպաննուեցան հիւսիսային կամուրջին վրայ, երբ կ'ջանային անգլիացի պահակներուն վրայ խուժել։

«15ին ազատարար խումբեր ղրկուեցան ամերիկեան և ռուսական դեսպանատուններէն առաւօտուն, եւ անգլիական ու գերմանական դեսպանատուններէն կէս օրէ վերջ, եթէ կարելի է՝ փրկելու համար կեանքը չինացի Քրիստոնէից Նան—Դունկի ծխաշունչ աւերակներուն մէջէն։ Զարհուրելի տեսարաններու վկաներն եղան ազատարար պահակները։ Չինացի արք և կանայք կտոր կտոր կ'ըլլային վայրագ խուժանին ձեռքով, մերերը կ'փետտէին հաւերու պէս, անոնց քիթերն ու ականջները կը կտրուէին և իրենց աչքերն ալ դուրս կ'հանուէին ակնակապիճներէն։ Չինացի քրիստոնեայք ոմանք ընկերացան ազատարար գունդին և փողոցներու լաբիրինթոսին մէջէն վազվզելով, և միևնոյն ժամանակ ձայն տալով իրենց կրօնակից եղբայրներուն, որ թաքստոցներէն դուրս ելնեն և իրենց հետ օտարներուն քով ապաստան գտնեն։ Ամբողջ գիշերը նախճիրը կը շարունակուէր և Կափամարտիկներու ձեռքերը կարմրացած էին հեղեալ արիւնէն։ Բայց անոնց գործն անկատար էր դեռ, հարիւրաւոր կիներ և տղաքներ խոյս տուած էին, եւ իրենց թաքստոցներէն դուրս գալով անոնց ոտքը կ'իյնային և գթութիւն կ'հայցէին։ Կարելի չէր դիմանալ այս տեսարաններուն։ Հազարաւոր չինացի զինուորներ պարսպին վրայէն հանդիսատես կ'ըլլային անգութ, անողորմ սրտով և բիրտ խղճով կ'տեսնէին սպանդն անմեղ Չինացի Քրիստոնէից՝ առանց ձեռք մը վեր առնելու մէկ հոգի ազատելու համար։ 13ի և 14ի պակուցիչ և սարսափելի գիշերներուն, Լան Դուքս՝ եղբայր Դուան իշխանի, և Չաօ Դու—Չիաօ՝ անդամ Զունկ—լի Եամէնի, իրենց կառքերուն մէջ նըստած հոս ու հոն կ'շրջագայէին՝ տեսարանը դիտելու և հրճուելու։ Եւ այս ամէնն ըլլալէ վերջ, դեռ չինական կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ տեղացի աւազակներու գործ է այս սպանդը՝ որ տեղի ունեցաւ Միջնաքաղաքի Շէնքերուն պատերուն տակ պաշտօնական հսկողութեան մը ներքեւ։

«Հէք փախստականներէն 1,200 հոգի եւրոպացի զօրաց պաշտպանութեան ներքեւ ապահով վայր մը փոխադրուեցան։ Շատերը վիրաւորուած էին, շատերն ա՛յնչափ այրուած էին որ այլ եւս կարելի չէր ճանչնալ զիրենք։ Ամէնքն ալ կորսնցուցած էին ինչ որ ունէին աշխարհի մէջ։ Ասոնց բնակութեան տեղ տրուեցաւ Սու իշխանին ապարանքին հողերուն վրայ՝ անգլիական դեսպանատան դիմացը։ Եղկելիներուն մէջ էր նաեւ ծերունի մայրն և քեռորդին Չինկ Զանկի որ վերջերս Բարիզի չինական դեսպանն էր և հիմակ ալ Բարիզ կ'գտնուի իբրեւ չինացի պատուիրակ Բարիզի Արուեստահանդէսին։ Ցոյժ նշանաւոր չինացի կաթոլիկ ընտանիք մը, որ եօթն սերունդէ ի վեր կաթոլիկ էին, գրեթէ բոլորովին փճացան և իրենց բոլոր կալուածները մոխիր դարձան։

«Այն օրը ծանուցուեցաւ թէ Կռափամարտիկները միայն կրնային մըտնել Կայս. Միջնաքաղաքին մէջ։ Չինու կառավարութիւնն այսպէս գլխիվայր կ'դիմէր դէպ ի կործանում։

«Ցունիս 16ին 20 Անգլիացիներէ, 10 Ամերիկացիներէ, և 5 Ճարոնցիներէ բաղկացեալ խումբ մը քանի մը կամաւորներով և ընկերակցութեամբ ճարոնական դեսպանատան կցորդ դեր—զնդապետ Շիպայի՝ պահակ կեցաւ Արեւելեան Միջնաքաղաքին մէջ աւերակներն այցելելու, յուսալով թէ կարելի էր դեռ գտնել անոնց մէջ պահուըտած քրիստոնեաներ։ Բայց ոչ ոք կ'պատասխանէր մեր ձայնին, բեկորները կ'մխային միայն, և ողջ քրիստոնեայ մը չկրցանք ազատել հոն։ Այսու հանդերձ, ուրիշ կողմերէ հրաշքով քրիստոնեայ փախստականք ճամբայ գտնելով կ'դիմէին դէպ ի օտար դեսպանատուններ, շատերը վիրաւորուած, պաշտպանութիւն և մարդասիրութիւն խնդրելով, զորս իրենց ազգակիցք կ'զլանային անոնց։ Երբ քանի մը պահակներ չինական մեհենի մը քովէն կ'անցնէին, որ Կափամարտիկներու նշանաւոր կեդրոն մ'էր, ներսէն աղաղակներ լսուեցան։ Պահակները բռնի մտան մեհեանը, ուր գտան բնիկ քրիստոնեաներ, ձեռքերնին ետևնին կապուած և կ'սպասէին որ անհաւոր լլկանքներու նշանակ ըլլան։ Ոմանք արդէն սպաննուած էին, և անոնց մարմինները դեռ տաք էին և արիւնոտ։ Ամէնքն ալ զարհուրելի և զազիր եղանակաւ անդամատուած էին։ Դիւալլուկ մարդասպաններն իրենց աստուածներուն բագինին առջև կեցած խունկ կ'վառէին և հմայքներով կ'զբաղէին, քրիստոնեայ զոհելով իրենց բարկասիրտ աստուածութեանց։ Մեհենին մէջ մտնալու տեղ մը գտցին պահուըտիլ, բայց անօգուտ էր անոնց պաշտպանութիւնը։ 46 հոգի էին, ամէնքն ալ Կափամարտիկի հագուստով, թրով և նիզակով զինուած։ Պահակներն ո՛չ մէկուն խնայեցին, զարկին զամենքն ալ գետին փռեցին։»

ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ.—Հարաւային Չինաստանի մէջ կազմակերպուած է մեծ ընկերակցութիւն մը, ուղղեալ Կափամարտիկներուն դէմ։ Այս ընկերակցութեան երկու յայտարարութիւնները ձեռք ձգուեցան՝ անգլիերէնով խմբագրուած, որոց ամփոփումն է հետեւեալը.—«Տէարք և Տիկնայք, Դուան իշխանի գաղտնի քաջալերութեամբ երես առած Կափամարտիկներուն չարժման դէմ կ'ելլենք մեք՝ չինական անկախութեան ընկերակցութեան անդամքս։ Մարկ ըրէք մեզ ո՛վ Եւրոպացիք, ո՛վ Ֆռանկ Եր, և դուք ամէնքդ որ Չինաստանի ներկայ տխուր կացութեան սկզբնապատճառներն էք։ Մեք պարտաւորութիւն յանձն առած ենք այլ եւս չճանչնալ ներկայ Չինու վարչութիւնը, այլ այնպիսի կազմակերպութիւն մը տալ որ կարող ըլլայ Չինու անկախութիւնը պաշտպանել և լուսամիտ կերպով կառավարել զՉինաստան, ընել գործ մը՝ որ օրհնուի բովանդակ չինական ժողովուրդէն և առ հասարակ բոլոր աշխարհէն։ Կայսեր իշխանութիւնը պիտի զօրացնենք և պիտի հաստատենք օրինաւոր վարչութիւն մը, որ արժանի ըլլայ քաղաքորդ դարու ամենապայծառ իմացականութեան և գիտութեան, և քաղաքական տիպար մ'ըլլայ։ Մեր հաստատ համոզումն է համաձայնիլ դաշնակից Տէրութեանց հետ ըմբոստները փճացնելու և չարագործները պատժելու համար։ Չինական նաւահանգիստներու մէջ օտարներուն եղած բոլոր մեծաշնորհները, ամէն տեսակ եկեղեցիները, օտարներուն և բնիկ քրիստոնէից կեանքն ու ստացուածքը պիտի պաշտպանուին խանգարումներու և անկարգութիւններու դէմ։ Կ'ապահովցնենք զձեզ թէ մեր գործերէն վախնալու բան չկայ։»

Նպատակ ընկերակցութեան.—1. Պահպանել Չինու անկախութիւնը. 2. Քուանկ Սու կայսեր իշխանութիւնը զօրացնել. 3. Ընկերակցութեան անդամ ընդունիլ ո՛վ որ կ'փափաքի պահպանել Չինու անկախութիւնն ու ամբողջութիւնը. 4. Քաղաքավարութեամբ և մարդասիրութեամբ վարուիլ բոլոր խաղաղասէր և անմեղ մարդոց հետ որք ընկերակցութեան չեն վերաբերիր։

Կանոնք ընկերութեան.— 1. Ձեռք պիտի չդպցուի անմեղ մարդոց կեանքին և ստացուածքին. 2. Օտարներուն կեանքն ու ստացուածքը պիտի պաշտպանուին ամէն չարիքէ. 3. Եկեղեցիք պիտի պահպանուին հրդեհներու դէմ, և բնիկ քրիստոնեայք նեղութիւն պիտի չկրեն բնաւ. 4. Գողութիւն, ցոփութիւն, գինովութիւն պիտի արգիլուին. 5. Թշնամիին նկատմամբ թունաւոր զէնքեր և չարչարանքներ պիտի չգործադրուին. 6. Գերիներուն հետ պիտի վարուինք միջազգային օրինաց համաձայն, և բարբարոսաբար պիտի չսպաննուին. 7. Կափամարտական բանութիւնները պիտի ջնջուին Չինաստանէն, քաղաքակրթական կառավարութիւն մը հաստատելու համար։

Հակառակ այս ընկերակցութեան բարեկարգիչ նպատակին, Նանքինի անգլ. հիւպատոսը գրեց այդ քաղաքին չինացի փոխարքային թէ ներկայ վիճակին մէջ այդ ընկերակցութեան գոյութիւնն ալ օրինաւոր չի ճանչցուիր և Տէրութիւնք զայն ալ կ'դատապարտեն ուրիշ ըմբոստ ընկերութիւններուն պէս։

ԸՄԲՈՍՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆ Ի ՀԱՐԱՒ.— Օգս. 21ին Հանքէուի փոխարքային զինուորները գիշերանց մտան տուն մը չինական քաղաքին ծայրը։ Այդ տունը վարձու բռնած էր Ճարոնցի մը։ Հակառակ սաստիկ ընդդիմութեան, չինացի զինուորք ձերբակալեցին 14 հոգի որոցմէ 2ն անմիջապէս մահուամբ պատժեցին։ Նոյն գիշերն և հետեւեալ օրը, 35 ուրիշ անձինք ալ ձերբակալուեցան և չարժման թելերը ձեռք անցուած ըլլալով, պաշտ ձերբակալութիւնք եղան Նանքինի, Օ—Զանկի, Հան—Եանկի մէջ։ Ի Հանքէու ձեռք անցուեցան զէնք, վառօդ, և դրօշներ՝ ուր սեւ վրայ ձերմակ նկարուած էր ճարոնական նորածագ արեգ, և դրամ և թղթադրամ։

ԼՈՆՏՈՆԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ անգլ. զօրքերը գրաւեցին Զանկ—Չիէն, 2000 Չինացիք կ'փախչին։

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Նիւ Եորք Հէրըլտ կ'ըսէ թէ Ուաշինկթընի գերման գործակատարին ետ կանչուելուն հետեւանօք, Միացեալ Նահանգաց մէջ մտահոգութիւն կ'տիրէ Գերմանիոյ բռնած դիրքին վրայ Չինու խնդրոյն առթիւ։

ՉԻՆՈՒ ԿԱՅՍՐԸ դարձեալ գրեց Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահ Մ. Լուպէի որ փութացնէ հաշտութեան բանակցութիւնները։

ՕՐԱՆԺԻ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ԱՊԱԳԱՅ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ. — Թայմզ կ'ըսէ թէ Սըր Ալֆրէտ Միլնըր, երկու նոր գաղթականութեանց կառավարիչ պիտի անուանուի, բայց Բարեյուսոյ գաղութին վրայ ո և է ազդեցութիւն պիտի չունենայ։

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԼՈՐՏ ՌՈԲԵՐԴՍԻ.— Բրեդորիա, Հոկտ. 15.—«Ֆրէնչ հեծելազօրաց առաջին և չորրորդ կիսաբաժնին հետ Մաչատտորբէ մեկնելով դէպ ի Հէյտէլպէրկ գնաց, խուզարկելու համար երկիր մը, ուր մեր զինուորք դեռ ոտք դրած չէին։ Գնդապետ Մահօն կ'հրամայէ Ֆրէնչի զօրագունդին հեծեալ հետեւակներուն։ Մահօնի զօրաց մէկ մասն Հոկտ. 13ին բախում մը ունեցաւ թշնամիին հետ։ Արդիւնքը մեզ համար գոհացուցիչ եղաւ, բայց կ'ցաւիմ ծանուցանելու թէ մեր կորուստները ծանր եղան.—երեք սպայ և 8 հոգի սպաննեալ, երեք սպայ և 23 հոգի վիրաւորեալ։ Ֆրէնչ երէկ գրաւեց զԲարոյինա, և իր հրացանակիրք գրաւեցին պօէրական կարաւան մը, երբ կ'փախչէր։ Լիդըլդըն կ'շարունակէ իր յառաջխաղացումը Միտըլպըրկի վրայ։ Լիտէնպըրկէ մեկնելէն ի վեր իր կորուստներն եղած են 1 սպաննեալ և 5 վիրաւոր։ Ռընտըլ կ'ծանուցանէ թէ Գնդ. Բէմբրթէլի կարաւանը Սքանտերգոնէ Վրէտ գացած ժամանակ Պօէրներէն յարձակում կրեց Հոկտ 11ին և 2 վիրաւոր ունեցաւ։ Ռընտըլ կարավանին օգնութեան գնաց ի Վրէտ և Պօէրները վանեց, սակայն ինք ալ ունեցաւ 7 վիրաւոր։ Գնդապետ Եըրըլ կը հեռագրէ Օգդօշրբէ թէ Աւստրալիացիներէ բաղկացեալ պահակախումբ մը Հոկտ 12ին Օգդօշրբի մօտ պատահեցաւ 70 Պօէրներու։ 3 Աւստրալիացիք վիրաւորուեցան, մէկ հոգի ալ անյայտացաւ։ Վիրաւորներէն մին մեռաւ։ Պօէրք ունեցան 9 վիրաւոր։ Հետեւեալ օրը, Պօէրք թողուցին իրենց բռնած դիրքը քաղաքին մօտ, առանց մեր յարձակման սպասելու։ Գնդապետ Սէգըլ, որ Քիմպըրլի—Մէյֆքինկ երկաթեայ գծին արեւելեան կողմը կ'գործէ, երէկ Պլէօմֆօֆ մտաւ առանց ընդդիմութեան։ Նախապէս գերի բռնած էր 50 Պօէր։ Հիմա Հուբշտադի վրայ կ'քալէ։ Քէլլի—Քէննի կ'ծանուցանէ թէ մէկ տեղակալ և 3 զինուոր սպաննուեցան, 1 հոգի վիրաւորեցաւ, Հոկտ. 13ին, Եակէրսֆոնդայնի մօտ։ «ՌՈԲԵՐԴՍ»

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆ Ծ'ԱՄԵՐԻԿԱ.—Գերման տարրն ամէն տեղ կուսակից չէ Մր. Մաքինլիի վերընտրութեան, ինչպէս է Նիւ Եորք։ Ինտիանապոլիսի գերման թերթը կը ծանուցանէ թէ Ինտիանայի Նահանգին Գերմաններուն երեք չորրորդը, որք 80,000 հոգի կ'հաշուին, պիտի քուէարկեն ի նպաստ Մր. Պրայընի։ Ժողովրդականք գերմարդկային ջանքեր կ'ընեն այս ընտրողներուն քուէն ապահովելու համար ի նպաստ Մր. Պրայընի, Պօէրներուն բարեկամին և Անգլիոյ ոխերիմ թշնամիին։ Նախկին պաշտօնատար Մր. Ուէպսդըր Տէվիս Պրայընի դատը կ'ջատագովէ իր պըտոյտին մէջ, որուն ձեռնարկեց ժողովրդականաց ընտրելիին հետ։ Հանրապետականք, որ շատ կ'վախնան այս պտոյտին արդիւնքներէն, կ'ջանան Մր. Ուէպսդըրի վարկը կոտրել յայտարարելով թէ Թրանսվալի կառավարութենէն 125,000 տոլար առած է՝ Պօէրներուն դատը պաշտպանելու համար Մ. Նահանգաց մէջ։ Հանրապետական յանձնախմբին նախագահ Մարք Հաննա կ'ըսէ թէ այս ամբաստանութեան ապացոյցը Լորտ Ռոպէրդսի ձեռքն է և հետեւապէս Հարաւ Ափրիկէի անգլիական բանակին ընդհ. հրամատարը կրնայ, իր վկայութեամբ, մեծ դեր խաղալ Ամերիկայի նախագահական ընտրութեանց մէջ, ինչպէս որ իր հեռագիրներ մեծ դեր կատարեցին անգլիական վերջին ընտրութեանց մէջ։ Ամէն պարագայի մէջ Մր. Ուէպսդըր Տէվիս կ'հերքէ Պօէրներէն դրամ առած ըլլալը՝ Նիւ Եորքի ընտրողներուն արձանագրութեան տոմարէն կ'երեւի թէ 1896ին արձանագրուած ընտրողներու թիւն 33,000 աւելի է այս անգամ։ Իբրև ընդհանուր նշան, քաղաքներու մեծամասնութիւնը նպաստաւոր կ'երեւի արդի Նախագահին, իսկ գաւառները՝ Մր. Պրայընի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Ընտրութեանց կատարեալ արդիւնքներն հիմա ծանօթ են։ Պահպանողականք և Միութենականք՝ 401, ազատականք՝ 182. Իռլանտական—ազգայնականք՝ 83, ընկերվարականք՝ 3. այսինքն 268 հոգի ընդդիմադիր։ Նախարարականք ընդդիմադիրներէն 37 աթոռ կորզեցին, իսկ ընդդիմադիրք նախարարականներէն կորզեցին 35 աթոռ։ Հետեւաբար նախարարականներուն զուտ շահն է երկու աթոռ։ Նախարարական մեծամասնութիւն՝ 132։

—Ստանտարտ կ'ըսէ թէ առեւտրական նախարար Մր. Ռիչի Մր. Կօշընի պիտի յաջորդէ իբրև նախարար ծովային գործոց, իսկ Լորտ Քատօկան պատերազմական նախարար պիտի ըլլայ փոխանակ Լորտ Լանստաունի։ Լորտ Օլվէրստոն Անգլիոյ դատաւորապետ անուանուեցաւ փոխանակ հանգուցեալ Լորտ Ռըսէլի։ Լորտ Օլվէբստոն, երբեմն Սըր Ռիչարտ Ուէպսդըր, ընդհանուր դատախազ էր։ Սըր Ռիչարտ Ուէպսդըր ծնած է 1852ին։

ԿԱՐՄԻՐ ՊԱՏԱՐԱԳԸ.—Բոլոր Ֆրանսայի մէջ Դատարաններու բացման առթիւ, պատարագ մը պիտի մատուցուի, որուն «Կարմիր Պատարագ» անունը կուտան։ Այս պատարագը, որ ամէն տարի կ'մատուցուի, շատ հին սովորութիւն է Ֆրանսայի մէջ։ Երբ դեռ Ֆրանսական Խորհրդարանը չարժուն էր, այսինքն քաղաքէ քաղաք կ'տեղափոխուէր, սովորութիւն կար բացման օրն հանդիսաւոր պատարագ մատուցանել, որուն ներկայ կ'գտնուէին բոլոր պալատականները, երեք դասակարգերու (ազնուական, եկեղեցական և հասարակ ժողովուրդ) ներկայացուցիչները, դատաւորները, եպիսկոպոսները, դեսպանները են։ Հին ժամանակները դատարանները կախում ունէին Խորհրդարանէն, որուն մէկ մասը կ'կազմէին։ Պատարագի ժամանակ բոլոր ներկայ եղողները նուէր մը ընելու էին եկեղեցւոյն, և որպէս զի նախանձի խնդիր չծագի, տրուելիք նուէրն առաջուց որոշուած էր։ Ամէնքը միևնոյն նուէրը կ'ընէին, որ կ'ըսուէր «յարգանաց նուէր»։ Լուի ԺԴ.ի ժամանակ կարմիր Պատարագին «Յարգանաց Պատարագ» անունը տալ սկսան։ Կարմիր Պատարագ ըսուելուն պատճառն այն էր որ դատաւորները կարմիր զգեստներ կ'հագնէին և մինչև այսօր ալ Ֆրանսայի բոլոր դատաւորները կարմիր գոյնը պահած են, թէև Հանրապետութիւնն արգիլած է նախկին վարչութեան տեսն գործածուած համազգեստները։ Այսպէս Ֆրանսա՝ որուն համար կ'ըսուի թէ անհաւատ է, կրօնք չընդունիր են. երկար դարերէ ի վեր հաստատուած կրօնական արարողութիւն մը դեռ մինչև այսօր պահած է և ամէն տարի խղճի մտօք կատարել կուտայ, Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներուն մէջ «Կարմիր պատարագ»ը մատուցանել տալով։ Թէպէտ այս արարողութիւնն իր նախկին փայլը չունի, սակայն դարձեալ մեծ կեդրոններու մէջ բաւական հանդիսաւոր երեւոյթ մը կ'առնէ։

ՅԻՄԱՐՈՒԹԻՒՆ.—Ամերիկացի ծանօթ հրապարակագիրներէն Մր. Ճօրճ Միլըր, որ քսան տարիէ ի վեր կը վարէր «Օմահա Հէրըլտ» թերթը, յանկարծ մտային խանգարում ունեցեր է։ Իր գրասենեակին մէջ գտնուած բոլոր բաները փճացուցեր և նոյն իսկ մասեր է տպարանին քանի մը կարեւոր մեքենաները, այնպէս որ Հէրըլտ չէ կրցեր քանի մը օր հրատարակուիլ։ Կ'ըսուի թէ Միլըրի յիմարութեան պատճառն է նոր օրաթերթի մը մրցումը։

ՎԵՀ. ՇԱՀԸ շաբաթ օրը Բերլինպուրկէ ճամբայ ելաւ ուղղակի դէպ ի Պաքու։

Մ. ՔՐԻԿԸՐ հոլանտական մարտանաւով ուղղակի դէպ ի Մարսէյլ ճամբայ ելաւ։

ՃԱՊՈՆԻ նոր Վարչութիւնը կազմուեցաւ Իթօ կոմսի նախագահութեամբ։

ՋՈՐ. ՎԱՅԼԸՐ, որ իր անհարկի խստութիւններով վերջին պատճառն եղաւ Ամերիկեան միջամտութեան և Քուպայի կորստեան, իր ազգին եւ կորովի բնաւորութեան շնորհիւ արժանի դատուեցաւ Մատրիտի զինուորական հրամատարութեան, որով վերին պատասխանատուն է այժմ Սպանիոյ մայրաքաղաքին անդորրութեան։

Մ. ՉԱՐԻԿՈՎ, Ռուս դեսպանը Վատիկանի քով, Պէլկրատի դեսպան կարգուեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՔ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵԿՈՒՑՈՒՄ

Գ. Մէհրարէ պատուանշան տրուեցաւ իտալական դեսպանատան Սպէշ պահականներուն հրամատար Քավալիէր Ֆապէրինի և Երուսաղէմի իտալական հիւպատոս Քավալիէր Արդուրօ Սքանյիայի։

Լիագաթի ոսկի չքանշան տրուեցաւ Է. չըջանակի Թաղապետութեան Տնօրէն Մէհմէտ Ալի պէյի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Իտալիոյ կառավարութիւնը Ս. Լազար պատուանշանին Ա. կարգը տուաւ Կայս. Պալատան Ա. Քարտուղար Թահսին պէյի։ Պարսից Շահն ալ Շիր ու Խուրշիտ ադամանդակուռ պատուանշանը տուաւ Կայս. Պալատան Բ. Քարտուղար և սենեկապետ Իզզէթ պէյի։

ՓԱԽՉՈՂ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՔ.—Վերաքննիչ Ատեանի ընդհանուր դատախազութիւնն հետեւեալ պաշտօնական ազդն հրատարակած է թուրքերէն լրագրաց մէջ.—Պըլոյ Ամբաստանիչ Ատեանին կողմէ Հոկ. 6 թուով լրագրաց մէջ հրատարակեալ որոշմնագիր մը Եւրոպա փախչողներէն ուսուցիչ Տանիէլ պէյն իբրև ոճրագործ կ'ամբաստանէր, սակայն ի վերջոյ հասկցուած է թէ յիշեալ Տանիէլ պէյ զղջացած և Կայս. գթութեան ապաւինած ըլլալով, Կայս. ներման արժանացած է, և բնականաբար նոյն դատարանին որոշմնագիրն այլեւս իր օրինական զօրութիւնը կորուսած է։»

—Օսմ. հպատակ և Սուրիացի յոյն կաթոլիկ Նէճիպ Հինտի, որ Եւրոպա փախած ու խռովայոյզ լրագիր մը հրատարակելուն առթիւ իբրև ոճրագործ ամբաստանուած էր, չորս ձերբակալուած չըլլալով, Եղեռնադատ Ատեանի Նախագահութեան կողմէ 10 օր պայմանաժամ տրուած է իրեն։ Եթէ ամբաստանեալը Թուրքիա չվերադառնայ, օրինազանց համարուելով, քաղաքային իրաւունքներէ պիտի զրկուի, իր ստացուածքը պիտի գրաւուի, եւ այս մասին դատ բանալու իրաւունք պիտի չունենայ։ Եղեռնադատ Ատեանը պատժական դատավարութեան օրէնքին 371 և 372րդ յօդուածներուն համաձայն, ընդհ. դատախազութեան հրաման տրուած է արգելքի տակ առնել անոր ինչքերը, և ոստիկանական ու դատական պաշտօնէից ալ հրահանգ տրուած է ձերբակալել զայն ո՛ւր որ տեսնեն զինքը։

700,000 ՈՍԿԻՈՑ փոխառութիւն մը կնքելու համար, Օսմ. Կայս. Պանքային հետ սկսուած բանակցութիւնք աւարտած են, կ'ըսէ Սէրվէթ։ Փոխառութեան գումարին մէկ մասը, 200 հազար ոսկի, պիտի վճարուի Անսալտոյի և Քրուպի գործարաններուն։ Անտարակոյս ասոր համար է որ Անսալտօ նաւագործարանին Տնօրէն Մ. Անֆօսսօ երկու օրէ ի վեր Պոլիս եկած է։

ՊԱՐՍԻՑ Շահը Շիր ու Խուրշիտ պատուանշանին մեծ ժապաւէնը տուաւ ելմտական նախարար Րէշատ փաշայի։

ՎԵՐԱԴԱՐՁ.— Քոչկլանի գիւղախումբին բնակիչները, որք Թուրքեւհելլէն սանճագլխին գծման պահուն Ցունաստան գաղթած էին, որովհետև այդ գիւղախումբ Թուրքիոյ կողմը մնացած էր, իրենց մտաւոր խնդրանօք արտօնուեցան իրենց գեղերը վերադառնալու։ Անոնց վերադարձը

դիւրացնելու համար, ձեռնհաս պաշտօնատունն որոշեց որ մինչեւ մէկ տարի մաքսատուրքէ ազատ մնան այն գոյքերն ու արշաւները, որք օսմ. առձեռնադիւրեն պիտի անցնին։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ կուսակալ Խալիլ պէյ որ քննական պտոյտ կ'կատարէր գաւառակներու մէջ, Պրուսա վերադարձեր է։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպան Մ. Զինովեվ երէկ գիշեր ուշ ատեն դեռ Պէօյիւքտերէէ չէր մեկնած ի Լիվատիա, թէեւ երէկի Թուրք լրագիրք կանխած էին անոր մեկնումը ծանուցանել։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Գասովայէ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ օսմ. զօրքերն յաջողեր են պաշարել այն աւազակախումբը, որ Բիւրզերինէ 4 ժամ հեռու տեղէ մը մեկնելով Բրիշդինայի գաւառը մտած էր գիւղերուն վրայ յարձակելու նպատակաւ։ Զինուորական հրամատարն յորդորեր է աւազակներն որ անձնատուր ըլլան, սակայն ասոնք զէն ի ձեռին պատասխաներ են. ասոր վրայ օսմ. զինուորք սպաններ են աւազակներէն երեքը, և անոնց յափշտակած արջառներն ետ առեր են։ Աւազակներուն մէկ մասը թէեւ ժամանակին ուշ ըլլալէն և մանաւանդ անձրեւոտ ու մառախլապատ օդէն օգտուելով յաջողեր են փախչիլ, սակայն փութոյ պնդութեամբ կը հալածուին։

ԹՆԴԱՆՕԹԻ փորձերը, որք Զաթալճայի մէջ սկսած են, 25 օր պիտի տեւեն։

ԾԽԱԽՈՏԻ Ռէժիի Սեպտեմբեր ամսոյ հասոյթն 172,000 ոսկի եղած է։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Ռումանիոյ կառավարութիւնը բժշկական պարզ քննութիւն մը հաստատեց Իզմիրէ գացողներուն դէմ, իսկ 48 ժամուան քարանթինա՝ Պէրութի և Իսկէնտէրունի արտածութեանց դէմ։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքը, Մեծ—Լաղոթէդ Արխոթարքի պէյի հետ, նախընթաց օրը կայս. Պալատ գնաց։

ՃԱՊՈՆԻ արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ երկու քարտուղարներ նախընթաց օրը մայրաքաղաքս հասան։

ՎՈՍՓՈՐԻ նեղուցին բերանը (Սեւ ծով) երկու մեքենական զանգակներ պիտի դրուին, փոթորկի կամ մշուշի պահուն պատահած արկածներն իմաց տալու համար։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական տորմիղէն նաւարմին մը, 9 զրահաւորներէ և 8 թորփիլանաւերէ բաղկացեալ, մէկ շաբաթ պիտի մնայ Վուրլայի ծոցին մէջ, ուր ռազմափորձեր կը կատարէ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ բաւեն ցնցում մը զգացուած է Սարայքէօյի և Զիվրիլի մէջ, Իզմիրի մօտ։

ՄԱՆԻՍԱՅԻ այգիներն այս տարի ֆիլոքսէրի հիւանդութենէն բաւական փճացուած են, և աղքատ երկրագործները չեն կրցած վճարել Երկրագործական Պանքային իրենց փոխ առած գումարները։ Այդընի կուսակալութիւնը խնդրած է երկրագործական նախարարութենէն՝ մէկ տարի պայմանաժամ տալ աղքատ երկրագործներուն, որպէս զի անոնց գրաւի տրուած հողերն աժան աժան չծախուին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ԱՐԿԱԾ.—Սելանիկի կառախումբը Շր. օր Տէմիր—Հիսարի մէջ գծէն ելեր է։ Ոև է ցաւալի արկած չէ պատահած սակայն։ Կառախումբը գծին վրայ հանուեր է նորէն, 4 ժամուան աշխատութենէ վերջ։ Ֆրանսական դեսպանատան խորհրդական Մ. Պօբուք նոյն կառախումբին մէջ կ'գտնուէր։

ՄԱՄՈՒՐԷՆ—ԻՒԼ—ԱԶԻԶԷ կ'ծանուցուի թէ աւազակապետ Մէվլուտ, որ այն կողմերը կ'ասպատակէր, ոստիկան—զինուորներու հետ ունեցած կռուի մը մէջ սպաննուեր է։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ Վարժարանի Տնօրէնութիւնն իմանալով որ Նէվվար Ալի խան անուն հնդիկ բժիշկ մը, առանց արտօնութիւն առնելու, դարմանատուն մը հաստատած է Բերայի մէջ, ձեռնհաս պաշտօնատան միջոցաւ փակել տուաւ նոյն դարմանատունը, և միանգամայն ազդարարեց դեղագործներուն, որ նոյն կեղծ բժշկին ստորագրած դեղագիրները չպատրաստեն։

ԳՈՂԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Ֆաթիհի թաղին մէջ, Թահսին էֆ. անուն ծխավաճառ մը, անցեալ գիշեր ժամ 2ին, խանութէն տուն դարձած պահուն, մէկ քանի անծանօթ անձերէ յարձակում կրեր է։ Գողերը, զէն ի ձեռին, հէք ծխավաճառը լաւ մը տփեր և ժամացոյցն ու դրամաքսակը կողոպտեր են։ Թահսին էֆ. օձիքը գողերուն ձեռքէն ազատելէ վերջ, ոստիկանութեան իմաց տուեր է։ Այս դէպքէն մէկ օր վերջը, Թահսին էֆ. նամակ մ'ընդուներ է, որ իրեն մահ կ'սպառնար, եթէ 500 ոսկի չտանէր չձգէր Ահմէտ անուն նպարավաճառի մը խանութը։ Թահսին էֆ. իրողութիւնն իմաց տուեր է ոստիկանութեան, որ հսկողութեան միջոցներ ձեռք առեր է։ Քաղաքային զգեստով ծպտեալ ոստիկաններ Թուրք նպարավաճառին կից խանութը վարձելով, գիշեր ցերեկ հսկեր են, և թէեւ պահանջուած 500 ոսկին ալ նպարավաճառին խանութը տարուեր յանձնուեր է, սակայն եկող առնող չէ եղեր։ Միւս կողմէ Ոստիկանութիւնն իր քննութիւնն յառաջ տանելով, յաջողեր է՝ ձերբակալել Սարը Կիւզէլի բնակիչներէն Բէհմալ անուն մարդ մը, որ թէեւ Թափսաչըլըխ, բայց այս դէպքէն օր մը առաջ սկսած էր ցոյցա ծախել այն կողմերը։ Սա թէեւ ի սկզբան ուրացեր է, սակայն յետոյ մի առ մի խոստովաներ և մատներ է իր ընկերներն ալ, որք են. Շէհիր—Էմինցի Խայրի, նախկին չարագործ մը, Նաւազ Սառըք, և Պօյապատը Մէհմէտ։ Ասոնք ընկերակցութիւն մը կազմելով, անցորդները կ'կողոպտեն և սպառնալիքով դրամ կ'շորթեն եղեր։

ՍԱՔԱՐԻԱ ԳԵՏԸ.—Վաճառական Նէմլիզատէ Թահսին փաշա Սաքարիա գետին վրայ շոգենաւ բանեցնելու մենաշնորհ խնդրած է։ Իր մատուցած ծրագիրն այժմ կ'քննուի Հանրային շինութեանց մասնագէտներու ժողովին կողմէ։

Բ. ԴՌՈՒԸ Եւրոպական զանազան քաղաքներու մէջ օսմ. հիւպատոսութիւններն ընդհ. հիւպատոսութեան պիտի վերածէ, կ'ըսէ Սապահ։

ՊԵՐԼԻՆԻ Օսմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշա, նախընթաց օրն այցելութիւն տալով Գերմանիոյ նորընտիր վարչապետ Կոմս Պիւլովի, յանուն կայս. կառավարութեան շնորհաւորեց Ն. Բարձրութեան պաշտօնը։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղւոյն շինութեան ի նպաստ, Պէյրութի կուսակալն իր խոստացած 40 հազար ոսկիէն զատ 1,900,000 ղշ. ղրկած է շինութեան Բարձր Յանձնաժողովին։

ՈՒՐՖԱՅԻ նախկին կառավարիչ Տէտէ Եահեա փաշա երէկ գիշեր մեռաւ իր ապարանքին մէջ, ի Սուլթան Ահմէտ։

ՄԻՒՐԷՖԹԷԷՆ կ'գրեն թէ Էտիրնէի Ռիշտական քննիչ Րիֆաթ պէյ վերջերս Միւրէֆթէ երթալով, կառավարական սնտուկին հաշիւը քններ է, և 4300 ղրշ. ի բաց մը երեւան հանելով, արկղակալ Րէճէպ էֆ. պաշտօնանկ ըրեր է։

ՔԱՍԹԷՄՈՒՆԻԻ նահանգին մէջ ճարակած գաղղիական ախտը բուժելու պաշտօնով հոն գտնուող բժշկական յանձնաժողովին վրայ 8 բժիշկներ և դեղագործներ եւս պիտի աւելնան։

ԷՐԷՅԼԻԻ ԱԾՈՒԽԸ.—Ծովային նախարար Հասան փաշայի նախագահութեան տակ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, Էրէյլիի գետնածուխի պետական հանքերու մասին ինչ ինչ տնօրինութիւններ ընելու համար։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ Վարժարանի Տնօրէնութիւնը, Հայտար—փաշայի նորակառոյց բժշկական վարժարանին համար կայս. հրամանաւ, վերաբուժական գործիքներ պիտի գնէ Եւրոպայէ։

ՀԱՅՏԱՐ—ՓԱՇԱՅԻ քարափին շինութեան հարկ եղած գործիքները, կայս. հրամանաւ, մաքսատուրքէ ազատ պիտի մնան։

ՏԱԼՄԱՑԻՈՅ կուսակալ Մ. Տավիտ ֆօն Րօոնֆէլտ, որ մէկ քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կ'գտնուի, շնորհուած կայս. արտօնութեամբ, երէկ այցելեց Տոլմա—Պահչէի և Պէյլէրպէյի կայս. Պալատները։

ՀԱՆՔԱՑ, անտառաց և երկրագործական նախարարութիւնն յատուկ յանձնաժողով մը ղրկեց առջի օր ի Բէօտէնտիրէ, տեղւոյն անտառներուն վիճակին վրայ քննութիւն մը կատարելու։

ԲԵՐԱՅԻ ԴԱՏԱՐԱՆԷՆ. — Բերայի Պատժ. Ա. Ատեանը նոյն օրինաց 114րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, 6 ական ամիս բանտարկութեան դատապարտեց Պէշիքթաշի Մաչքա թաղին բնակիչներէն սեւամորթ Թօնթօն Ալյիշէ և Զէյնէպ անուն կիները, որք ամէն ամիս մը առաջ կարգ մը անծանօթ խաբշիկ կանանց հետ դատական վճիռի մը գործադրութեան համար եկող պաշտօնեաներն և Պէշիկթաշի ոստիկան և ոստիկան—զինուորները քարով և փիրերով ծեծած և վիրաւորած էին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Մետաքսի հրապարակին բարուոքումը, որոյ վրայ կ'խօսէինք անցեալ շաբթու, կ'շարունակէ։ Լիոնէ և Մարսիլիայէ առնուած լուրերն այդ երկու քաղաքներուն մէջ մետաքսի հրապարակին կացութեան մասին գոհացուցիչ են։ Անցեալ շաբթու, 50 սանդիմէ մինչեւ 1 ֆր. ի բարձրացման հակառակ, մետաքսեղէնի գործարանները շարունակեցին իրենց գնումները։ Միայն թէ, ինչպէս յաճախ կ'պատահի այսպիսի պարագաներու մէջ, իրենց ձեռքը մետաքս ունեցող վաճառականք չափազանց լաւատեսութեամբ քիչ մը վտանգեցին հրապարակին կացութիւնը։ Փոխանակ չափաւոր այլ տեւական բարձրացումէն գոհ ըլլալու, իրենց պահանջումներն այն աստիճան բարձրացուցին որ գնորդները սկսան վարանիլ իրենց գնումները շարունակել։ Զարմանալի չէ ուրեմն որ գործարանատէրներն արդի գինները չափազանց կ'գտնեն և ետքի կ'մղուին իրենց պարէնաւորումը, թէեւ իրենց գարնանային յանձնարարութիւնները, զորս ստացած են կամ ստանալու վրայ են, գործադրելու համար կարեւոր գնումներ ընելու պէտք ունին։ Վերջին 15 օրուան մէջ, գիներուն բարձրացման հակառակ, Սուրիոյ և Պրուսայի մետաքսներուն վրայ բաւական գործառնութիւնք եղան թէ՛ Լիոնի և թէ Մարսիլիոյ մէջ։ Գիները, Սուրիոյ Ա. կարգի բժժական (կրէժ) մետաքսներուն համար 42էն 44ի, և Բ. կարգինն համար 39—40էն միջեւ տարուբերեցան Լիոնի հրապարակին վրայ։ Պրուսայի մետաքսները կ'արժէին 36—45 ֆր. ըստ տեսակին։ Մարսիլիոյ մէջ, խոզակի վրայ մէկ քանի վաճառումներ եղան 8.30—9.25 ֆր.ի, ճերմակ ու դեղին տեսակները։ Լոնտոնի հրապարակն ալ հետեւեցաւ Ֆրանսայի հրապարակներուն։ Հոն ալ գինները զգալապէս բարձրացան, թէպէտ գնողները կ'վարանին այս շարժման հետեւելու։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ Ի ՖԷՆԷՐ

Շաբաթ գիշեր, ժամ 5ին միջոցները, Ֆէնէրի Բիւրէմիտ—Մահալլէսի թաղին մէջ պատահած աղետալի հրդեհ մը երեք ժամու մէջ մոխիր դարձուց 44 տուն և 1 գինետուն։ Հրդեհը ծագում առաւ փայտաշէն տունէ մը, որ Գաֆէալի գինետան դիմացը կ'գտնուէր, և որոյ մէջ կ'բնակէր Ռէժիի գործաւորներէն Պօտոս։ Ոստիկանական քննութենէն հասկցուած է թէ հրդեհն երկրորդ յարկէն ծագած է լամպարի մը շրջելովը, և թէ տնեցիք թէեւ մարելու աշխատեր են, սակայն չեն յաջողեր։ Այս տուն ապահովագրուած չէր։ Հրդեհին վայրը փութացած էին Մէրքէզ Գօմանտանը Սատտէտտին փաշա, ոստիկանութեան նախարար Շէֆիք պէյ, զինուորական Հրշէջ խումբերու պետ Զէյնէլի փաշա և ուրիշ բարձրաստիճան անձնաւորութիւնք։ Զինուորական Հրշէջ խումբերն ամէն ջանք ըրին ծաւալումն արգիլելու համար, բայց հրդեհը հովէն արծարծուելով, երեք ճիւղի բաժնուեցաւ, որով հարկ եղաւ մէկ քանի շէնքեր փլցնել և կասեցնել աւերիչ տարրին ընթացքը։ Տեղւոյն ոստիկանք աչալուրջ հսկողութիւն ի գործ դրին հրկիզելոց գոյքերը պահպանելու համար. այսու հանդերձ, Գարակէօզիւքի յոյն որմնադիր մը, Թռաորի անուն, յաջողեցաւ կարգ մը արժէքաւոր իրեղէններ գողնալ, բայց օձիքը ձեռք տուաւ։ Այրած շէնքերէն 12ը միայն ապահովագրուած էին եօթն ապահովագրական ընկերութեանց 2925 ոսկւոյ։ 42 տուն Յոյներու և 2 տուն Պուլկարներու կ'վերաբերէին։ Երէկ առաւօտ Բ. շրջանակի Թաղապետութիւնը կարօտելոց հաց և ուտեստ բաշխեց, և հրկիզեալներն յարմար շէնքերու մէջ տեղաւորեց։ Թուրք գործաւոր մը վիրաւորուեցաւ, երբ ծխնելոյզները փլցնելու կ'աշխատէր։

—Երէկ գիշեր եւս, ժամ 4 ու կէսին միջոցները, Ղալաթիոյ Տօմրուղճանէ փողոցին մէջ, ապահովագրեալ քարուկիր նպարավաճառանոցէ մը հրդեհ ծագելով, միայն նոյն շէնքն այրեցաւ։ Այրած շէնքը կայս. սեննկապետ Րաղըպ պէյի սեփականութիւնն էր, և վարձակալն էր հելլէնահպատակ Էֆթիմ։ Վաճառանոցին ապրանքներն ալ ապահովագրուած էին. այս մասին ոստիկանութիւնը մանրակրկիտ քննութիւն մը բացաւ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՊԵՐԼԻՆ, 21 Հոկտ.—Նիւ Եորքէ կ'հեռագրուի թէ Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարար Մր. Հէյ, ֆրանսական կառավարութեան վերջին ծանուցագրին պատասխանելով, յայտագով կ'կանգնի սա գաղափարին թէ իբրեւ յառաջադրան հաշտութեան բանակցութեանց՝ Տէրութիւնք հաւաքաբար պէտք է յայտարարեն թէ կ'ապահովեն իրաց հին վիճակին գոյութիւնն ի Չինաստան և կ'պահանջեն որ վաճառականութիւնն ազատ ըլլայ բոլոր Տէրութեանց համար։

ՆԻՒ—ԵՈՐՔ, Հոկտ. 21.—Բեքինէ Հոկտ. 19 թուով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Տէրութեանց դեսպանք դեռ պատրաստ չեն այն տեսակցութեան համար, որ վաղը (Հոկտ. 20) տեղի պիտի ունենար ի Ցունկ—Լի—Եամէն ըստ առաջարկութեան Չինկ իշխանին և Լի Հունկ Զանկի։ Հաւանօրէն տեսակցութիւնն ուրիշ օրուան պիտի յետաձգուի։ Ուրիշ հեռագիր մը նայելով, Մարէշալ Վալտէրզէ Հոկտ. 19ին ըսեր է թէ Չինու հետ պատերազմն իբրեւ վերջացած կ'նկատէ, և թէ կ'սպասէ որ ինք ի մօտոյ ետ կանչուի իր կառավարութեան կողմէ։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Հոկտ. 21.—Կառավարական պաշտօնաթերթը կ'ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ դեսպանն ի Չին Մ. տը Կիրս, հրաման ընդունեց Բեքին վերադառնալու և միւս Տէրութեանց ներկայացուցիչներուն հետ բանակցութեան մտնելու չինացի լիազօրներուն հետ։ Մ. տը Կիրս Հոկտ. 15ին Դիէնձինէ ճամբայ ելաւ դէպ ի Բեքին։

ՄԱՏՐԻՏ, 21 Հոկտ.—Սպանիական դահլիճին անդամներուն միջեւ տիրող անհամաձայնութեան հետեւանօք, նախարարապետ Մ. Սիլվէլա ամբողջ դահլիճին հրաժարականը մատոյց թագուհիին։ Զրոյցի մը նայելով, զօրավար Ասքարակուայի պիտի յանձնուի նոր դահլիճին կազմութիւնը։

ՋԵՆԻՆԷ, 21 Հոկտ.— Ատիս Ապէպայի (Հապէշստան) Ռուսիոյ դիւանագիտական գործակատար Մ. Վլասով Զէգինէյի [Գարաաղ] ռուս գործակատար անուանուեցաւ փոխանակ Մ. Կուպասովի։

ՍՈՖԻԱ, 21 Հոկտ.—Այսօր կէսօրէ վերջ Դանովայի կայարանին մէջ տեղի պիտի ունենայ Ռուսճուք—Կօրնորհօվիցա — Դանովօ երկաթուղւոյն նոր գծին բացումը. այս գիծ 130 քիլոմէթր երկայնութիւն ունի։ Ֆէրտինանտ իշխան և եղբայրը՝ Ֆիլիբ իշխան ներկայ պիտի ըլլան բացման. Բոլոր նախարարք, բաց ի նախարարապետէն, որ հիւանդութեան պատճառաւ բացակայ է Սոֆիայէն, նախագահը, բազում երեսփոխանք և հրաւիրեալք երէկ իրիկուն յատուկ կառախումբով Դանովօ մեկնեցան, բացման արարողութեան ներկայ գտնուելու համար։

ՆԱՍԻՈՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Հոկտ.—Լօրէնսօ Մարքուէսէ տրուած տեղեկութեանց նայելով, Քրիւկէր նախագահին ճամբորդութեան նպատակն է եղեր ջանալ համոզել եւրոպացի տէրութիւններն որ չճանչնան անգլիական գերիշխանութիւնն հարաւ—ափրիկեան հանրապետութեանց վրայ։

ԲԱՐԻԶ, 21 Հոկտ.—Մերակոյտին առաջին նստին մէջ, որ պիտի գումարուի Նոյ. 6ին, Մ. Ֆաէնօ հարցում պիտի ուղղէ կառավարութեան զինուորական դպրոցներու մէջ ձրիներու խնդրոյն վրայ։ Ընդհանուր վիճաբանութիւն պիտի ըլլայ պատերազմական նախարար զօրավար Անտրէի վերջին որոշման հետեւանօք ծագած այս խնդրոյն վրայ։

ԲԱՐԻԶ, 21 Հոկտ.—Բարիզի քաղաքական շրջանակներուն վրայ գէշ ազդեցութիւն ըրաւ անգլեգերմանական Պայմանագրութիւնը չինական խնդրոյն առթիւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Կրօնական Ժողովոյ յանձնարարութեան համաձայն, Տիարպէքիրի առաջնորդական Տեղապահ Տ. Եզեկիէլ Վրդ. տեղեկագիր մ'ալ ղրկած է Պատրիարքարան, Օր. Շահմիրեանի ամուսնական խնդրոյն նկատմամբ։ Տ. Եզեկիէլ Վրդ. կ'յայտնէ թէ կառավարական քննութեամբ և որոշմամբ Օր. Շահմիրեան յանձնուած է իր հօր, յոյն քահանային բռնութեան ներքեւ կատարած ամուսնութիւնը չեղեալ նկատուեր և այս կերպով խնդիրը փակուեր է։

—Զարասնճագի առաջնորդական տեղապահը գրած է Պատրիարքարան թէ տեղւոյն մէջ կարմրախտի տենդ եւ ուրիշ զանազան հիւանդութիւններ ծագած ըլլալով, բաւական թուով Թուրք եւ հայ զոհ գացած են հիւանդութեանց, Տեղւոյն վարժարանի աշակերտներն ալ թէեւ բռնուած են, սակայն բարեբախտաբար պաքինած են։ Տեղւոյն աղջկանց վարժարանի նորոգութիւնն ալ աւարտած ըլլալով, դասախօսութիւնք կանոնաւորապէս սկսած են։

—Հանգուցեալ բարերար Պ. Զանչեանցի հոգւոյն ի հանգիստ պատարագ և պաշտօն կատարուեր են Տիարպէքիրի և Զարասնճագի եկեղեցիներուն մէջ, ուր ներկայ գտնուեր են նոյն տեղերու որբերն ու որբանոցներու հոգաբարձութիւնները։

—Պատրիարքարանէ այս շաբթու եւս կ'ղրկուին գաւառական նպաստընկալ վարժարաններու և որբանոցներու բաւականաչափ դասագիրք եւ դպրոցական պիտոյք։

—Մեծմասնը Ախթար իր այս Շաբ. օրուան թուով հետեւեալ կերպիւ կը պատմէ Հայ—հռոմէական եօթնամեայ ամուսնութեան մը պապական իշխանութեան կողմէ լուծումը պապի տնօրինութեան անունին տակ, ինչպէս ակնարկած ենք արդէն.— «Մեր առած ստոյգ տեղեկութեանց համեմատ, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան փաստաբան և Հայ—հռոմէական ազգայիններէն Գարապաչեան Յովհաննէս էֆ.ի կինը, Տիկին Լիւսի, որ հանգուցեալ Նասիպ էֆ. Պօյանտըրի աղջիկն է, և այս միջոցիս Բարիզ կը գտնուի, Կ.—Պատրիարքին դիմած և ամուսնալուծման խնդրած է յայտարարելով թէ առանց իր հաւանութեան, այլ մօրը բռնական ու նիւթական ստիպման վրայ ամուսնացած է յիշեալ էֆէնտիին հետ։ Այս նպատակաւ Կ.—Պատրիարքին նախագահութեամբ կազմուած Եկեղեցական ժողովին և նոյն ինքն Կ.—Պատրիարքին հրահանգով և Բարիզի կարտինալ Արքեպիսկոպոսին հրամանաւ ի Բարիզ գումարուած կրօնական ատեանն՝ յետ քննութեան՝ յիշեալ կնոջ յայտարարութիւններն ապացուցած ըլլալով, Պատրիարքարանն որոշեց լուծել նոյն ամուսնութիւնը, ըստ աստուածաբանական և եկեղեցական օրինաց, որք լուծելի կը համարին հաւասարապէս երկու կողմանց հաւանութեամբ չկատարուած ո՛ և է ամուսնութիւն։»

—Ազգատախնամս իր խորին շնորհակալութիւնը կ'յայտնէ Ազն. Այրի Տիկին Վ. Էսաեանի, որ բարեհաճեցաւ՝ իր ողբացեալ ամուսնոյն մահուան առթիւ՝ Ազգատախնամիս նուիրել տասն (10) Օսմ. ոսկի։

Ի դիմաց Ազգատախնամի

Վ. Ատենապետ Ատենադպիր

ՏԻԳ. ՔԱՖԱՄԱՃԻ ՏԻԳ. Տ. ՄՃԷՄԵԱՆ

Բերա, 6/19 Հոկտ. 1900

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1901 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

ԳԻՆ 40 ՓԱՐԱ

Ազգային Հիւանդանոցի պարզ Օրացոյցը մաքուր տպագրութեամբ հրապարակ ելած է։ Ինչպէս յայտնի է, անցեալ տարի եկեղեցական ժամերգութեանց մասը սովորականէն աւելի մանրամասն և ճոխ տեղեկութիւններ կ'պարունակէր. այս տարի իւրաքանչիւր օրուան եկեղեցական պաշտամանց ադփաշէներն աւելի ճոխացած են։ Օրացոյցին սկիզբն ալ յատուկ խորան մը դրուած է ընդհանուր կէտերուն վրայ՝ ի դիւրութիւն եկեղեցականաց և եկեղեցասիրաց։ Հոգաբարձութիւնս կ'փութայ յայտարարել թէ ՄԻԱՅՆ Հիւանդանոցիս Օրացոյցն է որ արտօնեալ և վաւերացեալ է Ազգ. Պատրիարքարանէն. հետեւաբար պէտք է ուշադիր ըլլալ տնօր կողքերուն վրայ դրուած կնիքին, ուր գրուած է «Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի սեփականութիւն. 1901»։

Անցեալ տարի 40 հազար օրինակի չափ պարզ Օրացոյց սպառած ըլլալով, Օրացոյցի հասոյթը բաւական կարեւոր աղբիւր մը դարձած է Հիւանդանոցիս համար. ուստի Հոգաբարձութիւնս կ'յուսայ թէ այս տարի ալ բարեսէր ազգայինք պիտի փութան մէյ մէկ օրինակ գնելով անոնցմէ, նպաստել Ազգին Տունը պատսպարուած հազարէ աւելի կարօտեալներուն։ Ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի ալ Ս.Պատրիարք Հայրը, յատուկ շրջաբերական կոնդակով յանձնարարած է բարեսէր հասարակութեան Հիւանդանոցի ի նպաստ հրատարակուած այս Օրացոյցներէն գնել։ (Կնք.)

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔԵՐՈՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ.Պոլիս, 9/22 Հոկտ. 1900

ԹԷՖՐԻՔԷ հրապարակին վրայ վերջին շաբթու մէջ 200 հակ առաջին կարգի Պէյրազար 21 ղրշ. 8 փր.ի, 250 հակ Էսկիշէհիր, Նալլըխան 20 ղրշ.ի առաջին տեսակ Գարահիսար 60 հակ 21¼ ղրշ.ի և 40 հակ ալ վար տեսակ ապրանքներէն 17¾—18½ ղրշ.ի, ընդամէնը 550 հակի չափ վաճառում եղած է։ Գնողներն Անգլիացի վաճառականներ ըլլալով, այս օրերս քիչ շատ տակաւին առնելու հակամէտ կ'երեւին, սակայն գիներուն յառաջդիմելը չի յուսացուիր, և ներկայ գիներէն 5—10 փարա նուազ առաջարկելնին կ'սպասուի։ Պրասֆօրտի գինները թէպէտ անփոփոխ են, սակայն անկման հակամէտ են։

Աֆիոնի վրայ տեղացի վաճառականներու կողմէ նորէն բաւական գնումներ եղած են և անցեալ շաբթուան մէջ, 2 սնտկ. Հաճի Բէօյ 155 ղրշ.ի, 25 սնտկ. Զիլէ, Նիկսար 144—147 ղրշ.ի, նաև 6 սնտկ. Մալաթիա 130 ղրշ.ի. 16 սնտկ. Կէյվէ, Ագշէհիր, Բէօզաճիա, Բէյբազար և Էսկիշէհիր 119—121—123½ ղրշ.ի, և 15 սնտկ. Գարահիսար 125—130 ղրշ. ընդամէնն 64 սնտկ. ծախուած է։ Երաշտութեան պատճառաւ զանգատներ անպակաս են, և որով հրապարակի գինները թէ՛ հոս և թէ ի Զմիւռնիա հաստատուն վիճակ մը ունին։

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Թօնս. Մէճր Դ.	Օ. Ո.	24 10
Ամենէն բարձր գին	»	24 12
Ամենէն վար գին	»	24 09½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	108 37¼
Ամենէն բարձր գին	»	108 50
Ամենէն վար գին	»	108 37½
Թրամվայ	»	74 50
Ամենէն բարձր գին	»	74 50

ԲԱՑՈՒՄ Հոկտ. 9 22

Օսմ. Թօնս. Մէճր Դ.Օ.Ո.		24 10
» » ժամ 4 ու կէսին		24 11
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	108 50
» » ժ. 4½ին		108 62½
Թրամվայ բաժնեթ.	ղրշ.	620 —
» դրամագլ.	Ֆր.	464 —
Տէրքոսի Ջրոյ Ընկ.	Ֆր.	270 —
Բաղդատ Կ.Պոլսոյ	»	460 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ.Ո.	4 15
Անատօլուի Եկթ. պրաթ.	Ֆր.	495 —
» բժնթ.	Ա.Ո.	8 30
Եգիպտ. Քրէտի Ֆօնսիէ	Ֆր.	261 —
Թրանսվալ	»	74 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ հէկ օգոստոսի	Օ. Ոսկի	— 45
» ուղիղ օրուան	»	1 40
Ռումէլի Երկթ. »	Ֆր.	1½

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 20
Անգլիական ոսկի	»	110 07
Բօլ Էմբերիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 38
Ֆիորին	»	51 04
Մարք	»	98 20
[illegible]	»	8 61

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղշ.	108 ¾
» » Առեւտր.Թղթ.	»	108 ½
» չէք	»	109 32½
Բարիզ 3 ամիս Պնքյ.ի Թղթ.	Ֆր.	23 05
» » Առեւտր.Թղթ.	»	23 10
» չէք	»	22 90
Վիեննա մանուա 8 օր քուրօն		21 98
Պերլին չէք	մարք	18 66
Օտեսա չէք	րուպլ	— —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Հոկտ.

Օսմ. Թօնս. Մէճր Բ.	Ա. Թ.	45 75
» » » Գ.	»	25 —
» » » Դ.) բաց.	»	22 18
) գոց.	»	22 18
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 43
Եգիպտական միացեալ	»	105 25
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	98 93
Այտընի Երկաթուղի	»	10 —
Փոխառութիւն Դաւանալ	»	82 —
Հելլենական » 1881	»	38 —
» » 1884	»	38 —
Մոնօբոլ Հելլենական 4%	»	41 75
Պուլկր. փոխառ. 1888	»	83 —
» Նոր 6% 1892	»	82 —
Փոխառ. Բաղդատի վրայ	»	25 33
Թրանսվալ	»	3 03
Դրամաշէնչ	»	4 —

ՊԵՐԼԻՆ, 20 Հոկտ.

Ռումէլիի Երկաթուղի	»	105 40
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 250
Դրամաշէնչ	»	5 —

ԲԱՐԻԶ, 20 Հոկտ.

Օսմ. Թօնս. Մէճր Դ.) բաց.	Ֆր.	22 50
) գոց.	»	22 50
» » » Գ	»	25 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	536 —
Ֆրանս. Ռէնթ 3%	»	99 98
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	110 —
Բաքու Լիոնէ	»	1086 —
Պանք տը Բարի	»	1081 —
Իտալական Ռէնթ	»	93 50
Մեծ Լոնտոնի վրայ	»	25 12
Թրանսվալ	»	76 —
Դրամաշէնչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՎԻԵՆՆԱ, 20 Հոկտ.

Փոխառ. Բաղդատի վրայ քուրօն		96 50
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	103 70
Օսմ. Ռէժի	»	292 —
» Լոնտոնի վրայ	»	241 50
Դրամաշէնչ		4 ½

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԴԱՂՁԱՐԵՂԷՆ.—Ցորեն.— Ժամանեցին 120 պարկ Թրիէսթէ, 720 պարկ ռուսական. ծախուեցան 1,080 պարկ (800ը ռուսական), 85—86 ղրշ.էն. ռուսականին գինն է 73½—76 ղրշ.։ Խոշոր.—Ժամանում 1800 և վաճառում 100 պարկ, գինն է 6.50—7.20 ոսկի 100 օխան։ Բրինձ.—Ժամանում 100 և վաճառում 155 պարկ։ Գիներն են, եգիպտ.՝ 75—78, Ռանկուն՝ 104—106 ղրշ., Ռիզօն՝ 41½—43. Ֆըրանք։ Սիւրիական կորեկ. — Թականրոգի վրայ գործ եղաւ օխան 12½ ղշ.էն։ Մոմ.— Ժամանում 700 սնտուկ Սէլէնդ. վաճառում 200 սնտուկ Ֆունտ. Նիէ և 420 սնտուկ Սէլէնդ.— Քաֆէոլ.—Թրանզիթի վրայ բանուկ գործ կայ, սնտուկը 27 ղրուշ։

ՄԵՏԱՂ.—Երկաթ.—Շաբթուս բաւական գործ եղաւ։ Սեւ ծովու եզերքէն և Ռումէլիէ մէկ քանի գնորդներ եկած են։ Վաճառուեցաւ իբր 150 թոնօ, որոյ 30 թոնն սաճ։ Անագ.—Ժամանում եւ վաճառում 25 տակառ։ կ'արժէ 1000 ղրշ. գինը կ'իյնայ։ Զինկ.—Ժամանում և վաճառում չկայ։ Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼՔՈՂ. — Ժամանում և վաճառում 75 տակառ, որոյ 35ը Ուլատոֆքա։ Գիներն ամուր են։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ.—Անգլ. ածուխներուն գիներն ամուր կ'բռնուին։ Էրէյլիի ածուխին գալով, պատրաստ ապրանք չկայ. 2հէն մինչեւ 29, ըստ տեսակին գործ եղաւ։ Կ'արժէ Քարտիֆ՝ 41—42, Նիւքասլ՝ 36—38. Բողլու 24—26 և Զօնկուլտագ՝ 23—25ղշ։

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ. — Մետաքս.— Մէկ քանի սակարկութիւններ վերջացան բժժական մետաքսի վրայ, որոց գիներն օգտուեցան անցեալ շաբթուընէ ի վեր յառաջ եկած բարձրացումէն։ Մարսիլիոյ մէջ Սուրիոյ խոզակին և բժժական մետաքսին վաճառումները կ'շարունակին։ Լոնտոնի մէջ գործերն աղէկ են։ Լիոնի մէջ Պրուսայի բժժական մետաքսի [կռէժ] գինն է 37—44 ֆր., Սուրիա՝ 38—43½, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 43—46, Պրուսա 42։

Մորթ.— Գրեթէ գործ չկայ։

Ընկոյզ. — Վաճառում չկայ. անուանական գին՝ առաջին տեսակ 60, Բ. տեսակ 55 փր. օխան։ Հրապարակն հանդարտ է։ Կոզին. — Հրապարակն հանդարտ է։ Տրապզոն՝ 185 ղրշ. կոնգինարը, Կիրասոն 195 ղրշ. կոնգինարը։ Խաշխաշին.—Վաճառում չեղաւ։ Իզմիրի մէջ մի քանի գործեր եղան։ կոնգինարն 32—35. 45—50,—54—59. 60—65 75—88 ղրշ։ Դարպաս՝ 200,000 կոն դինար։ Պտուղ.—Մեր հրապարակին վրայ գրեթէ գործ չեղաւ։ Իզմիրի մէջ թուզի հրապարակն հանդարտ է. 65-70 ղրշ. սովորականը, 80—100 ղշ. ընտիրը. 110—130 էլէմէ։ Բանուկ առեւտուր կայ Սուլթանիէ (անկուտ) չամիչին վրայ 5—9½ ղրշ. Էլէմէ, 9—11 ղրշ. Գարապուրնու։ Սեւ չամիչի վրայ գործ չկայ, գիներն են. 85—99 ղրշ. Թիրէ և 95—100 ղրշ. Չէշմէ։ — Նուշ՝ 9½—10 ղրշ. օխան։ Սեւ չամիչ՝ 1¾—2 ղրշ. օխան։ Իզմիրի Թուզ՝ 3¼—3¾ ղրշ. օխան։ Մայրիֆեր.— Գործերն անհամ և գիներն անփոփոխ են։

Մ. Օ.

Սեպտ. 7/20 Հոկտ.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

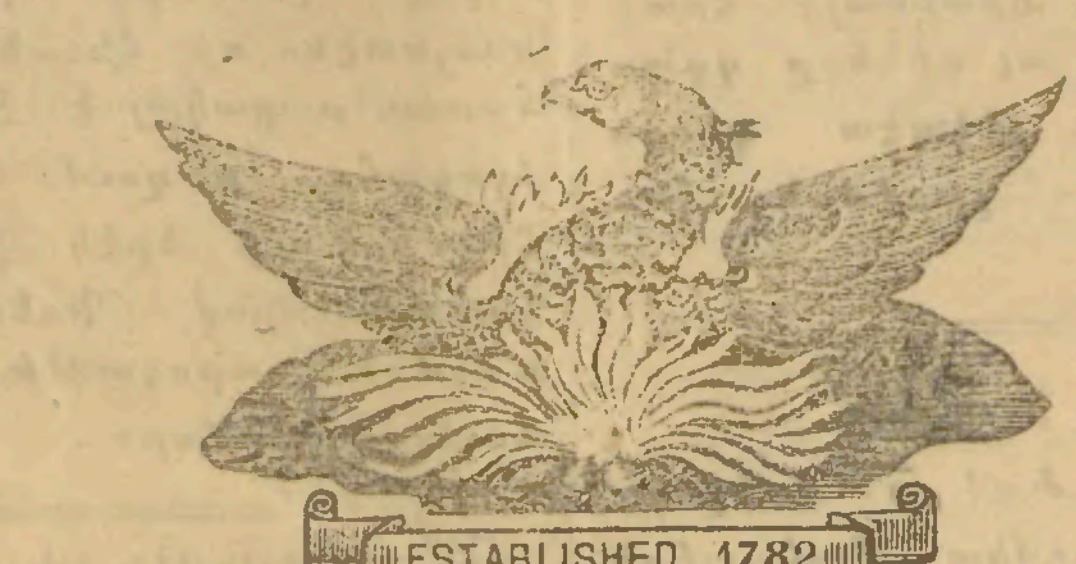
ՓԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՅԱՄԻՆ 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխն եւ պահեստի գումարը կը հասնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՓԻՆԻՔՍ Ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՓԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծակի՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒՐԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA A ST-PÉTERSBOURG

1881 Մարտ 20 ի կայսերական հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կանոնադրութեան համաձայն Ընկերութեան ապահովէ; Մեծ Մարտի 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան դրամագլուխ 121,765,333 ֆր.
1898ի հասոյթք 34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ... 164,172,000 »

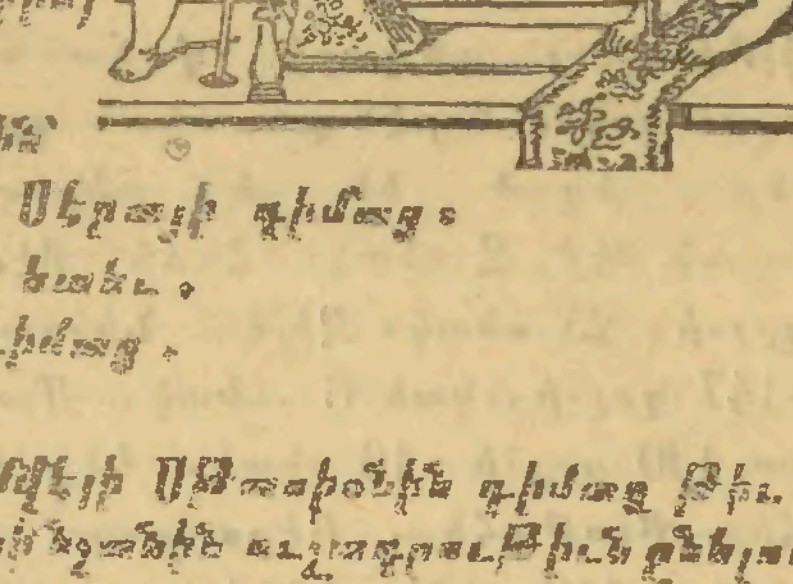
Ընկերութեան գործակալ է Կ. Պոլսոյ Ռ. ՔԻԹԻՊՃԵԱՆ — Ղալաթիա, Պօրսային վրայ (Հին Մաքսատան փողոց) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՈՐ ՓԷՕՐՏԷՆ

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Փ. ՆԱՅԵՏԼԻՆՆԵՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ ամրութեամբ իրենց գնահատուած են որ աշխարհի ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ պէտք են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և ոսկի մետալ ստացած է ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Փ. Նայտլինկեր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին Պէրա, Շիշանէ Համամ, Ղալաթիա Սերայի դիմաց։
Ղալաթիա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին ետեւ.) Թօփանէյի կողմերին դիմաց.
Ստամպոլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.) Սուլթան Պայազիտ Թէրաճեան Սէրասքերին դիմաց Թիւ 13.
Ներքին գաւառներու մէջ մասնաճիւղեր ներկայացուցիչներ կան։

ՓՕՍՓԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ

Տղաքը կատարելապէս զիրցնելու և միեւնոյն ժամանակ անոնց առողջութիւնն ապահովելու համար Փօսֆաթին Ֆալիէռ կ'կերցնեն, վեց ամսուն հասակէն սկսեալ։ ՓՕՍՓԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌԸ չօքօլայի պէս քաղցրահամ, անուշահոտ և սննդարար նիւթ մ'է, զոր տղաք մեծ ախորժով կ'ուտեն և քանի ուտեն, այնքան կ'ուժովնան, կ'գիրնան, կ'զօրանան, չուտով ոտքի կ'ելնեն և տղոց յատուկ շատ մը հիւանդութեանց դէմ կ'գնեն։

Փօսֆաթին Ֆալիէռը մասնաւորապէս սա յատկութիւնն ունի որ տղոց ոսկորները կ'զօրացնէ և կ'նպաստէ անոնց ակռայ հանելուն, զերծ պահելով զանոնք ատամնահանութեան հիւանդութիւններէ։

Հազարաւոր լուրջ փորձեր կ'ապացուցանեն որ Փօսֆաթին Ֆալիէռով մեծցող տղաք, իրենց կատարելութեան ժամանակ առոյգ, կայտառ և ուժեղ մարդիկ կ'ըլլան։ Բաց ի տղոցմէ, ամէն հասակէ անձինք գործածելով Փօսֆաթինը կատարելապէս կ'կազդուրուին ու կ'զօրանան։

Կ'ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու մեծ դեղարաններուն և դեղի վաճառատուններուն մէջ։ 26—8

Շքեղ ու նորաձեւ հագուստ գնել ուզողները՝ կ'հրաւիրուին Կ. Պոլիս Սուլթան համամ Հաճօբուլօ խանի նորաշէն վերնայարկի անկիւնը Թիւ 33

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Նոր հայ վաճառատունն ուր կը գտնուին բալթօներ, բարտըսիւներ, ռըտէնկօթներ, բանթալօններ և ամբողջ քօսթիւմներ։

Պոլսոյ հագուստի վաճառատուներն յաճախողներն համակիր գտնուած են միշտ Արսակ Մոսիկեանի, որ շատ տարիներ անօրինութիւնը վարած է բազմաթիւ նոյն կարգի վաճառատանց, և իր ուղղութեամբ, սիրալիրութեամբ ու ճաշակաւորութեամբ սիրելի եղած է ամէնուն։ Այս անգամ ալ, Հաճի Շահին Էֆէնտիի ընկերակցութեամբ գործադրելով, այս նոր վաճառատունն իր հաշուոյն հիմնելով, կ'յայտարարէ թէ յարգոյ հասարակութիւնն ամէն տեղէ աւելի գոհացուցիչ գտնայ սոյն Հաճի Շահին վաճառատան մէջ, ուր կերպասի ընտրութեան, ձեւի ու կարի ամենամեծ խնամ կ'տարուի իր ուղղակի հսկողութեան ներքեւ։ Աղնիւ յաճախորդները, Հաճօբուլօ խանի վերնայարկի սանդուղներէն ելնելու ձանձրոյթը թող հաճին կրել, փոխարէն պիտի ունենան հագուստներ շատ նուազ գինով, ինչ որ իրենց հոգնութիւնը շուտով կ'անցնէ և ուրախ պիտի ըլլան գնելով, համոզուած, նորաձեւ ու չէ ըլլալ։

Վերջին գին Թիւն 2 ղրուշ.—Կիրակի օրերը վաճառատունը բաց է։ 25

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս 10. Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բուլղարիոյ։

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՍՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ

ՍԱՆԹԱԼ ՔԼԷՆ

Մէկ քանի օրուան մէջ օրական 8—12 հատ գործածել առնելով:

ԲԻԼԻՒԼ ՄՈՒՍԻԼԹ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԵՍ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԸ ՍԻՍԱԹԻՔԸ

ՀԱԶԸ ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ԻԶՈՒՍՏՔԸ ԱՆՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՍԻՐՕ Տ'ՕՊԻՐԺԻԻ

Կը ծախուի Փարիզ Քլէն եւ Քոմար վաճառատունը եւ Կ. Պոլսոյ ու գաւառներու գիւղարաններու եւ դեղավաճառանոցներու մէջ:

قابسول دوقتور ضيا

CAPSULES DE Dr ZIA

ԳԱՓՍԻՒԼ ՏՔԹ. ԶԻԱ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԴԵՂԱԳՈՐԾ ԱՆՏՈՆ ՔՈՒԼԼԵԱՆԷ

Սեռական ախտերէ աւելի վտանգաւոր և ծանր հետեւանքներ ունեցող ուրիշ հիւանդութիւն չգտնուիլը ծանօթ է ամէնուն։ Այդ հիւանդութիւնը բուժելու կարողութիւն ունեցող Տքթ. Զիա քափսիւլները, որք բոլոր բժիշկներու կողմէ փորձուած են, կ'յանձնարարուին այդ տեսակ հիւանդութիւն ունեցողներուն։ Այս քափսիւլներն առանց ցաւ կամ խիթ պատճառելու և ստամոքսը խանգարելու, իրենց բուժիչ ազդեցութիւնը կ'ներգործեն հիւանդին վրայ։

Կ'ծախուին Պահչէ Գափուի պահեստանոցին դիմացը, Սթամպօլլուեան խանին մէջ Թիւ 5 «Օսմ. Էքսթրէ տը Քինքինա» մթերանոցն և բոլոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 25—25

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլ և Մէջերկրականի միջեւ բանող

Շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Մարիոտիս	5000	Թէյսլըր	3000
Ֆայիլի	4500	Ֆէրօս	3000
Նայլօքըրիս	4200	Օսմանլի	3000
Էմէյսիս	3500	Թիպս	2500
Ռամիսիս	3500	Կօսօքօնի	1500
Մինիս	3500	Կիէն	1500
Էնիւպիս	3000		

Դիմել առ Ժ. Վ. Ուիթօլ և Ընկ. Ուիթօլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.

34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ԻԹՃԱՐ ԻՍՏԱՐԷԽԱՆԷՍԻ

Ղալաթատա Գարաքէօյտէ Տէկիրմէն խանընտա պիրինճի գաթտա 5 նումէրօլը օտատա իչալը խասթէխանէ վէրօբատա պուլունան պու միսիլլի խասթէխանէլէրէ խիթիսալէն թէէսիս վէ քիւչաք խուլմիւ վէ հէր նէվ աբազի խանէ, տիւքքեան կիալի էմվալը ղայըը մանգալէնին միւլայիմ վէ Ֆիբռուխթ մուամէլիւթընը խանէ վէ աբարթըմանլարըն գըամէն վէ ումումէն իյճար վէ խիթիճարընը րէճնէ մուգաւիլէօթիւզըազ վէսայիլիթի հէր հանկի սիկուրթա իլէ օլուր իսէ օլսուն էչեա վէ խանէնին թահմիթ թէէմինէ ալընմասընը վէ չէրաիթը միւթէտիլէ իլէ պու միսիլլի մուամէլաթըն իճրասընը թէահիւտ իթմէքթէ պուլունմաղ տըր. պու կիւնէ գատար պու կիպի մուամէլաթըն իճրասը էսնաքըընտա միւշթէրիլէրին տէլլալարըն թարաֆընտան տիւչար օլտուգլարը միւչքիլաթըն տէֆի իչիւն պէօյլէ պիր խասթէխանէնին վիճուտի էլզէմ ատ խիթիւլիեաթ իտի. իչպու խասթէխանէ միւլայիմ վէ Ֆիրուխթ մուամէլաթընը էվրօբատա պու խուսուստա մէվգուտ օլան նիզամաթա թէվֆիգ խիլէմէքթէ քէնտիսինէ թէվտի խաքլէքէ հէր նէվ մէսայիլըհ հինն թէսվիէսինտէ իպրազ նամուսը վէ խիթիֆամէթ իթմէքթէտիր. ալագատարըն պէօյլէ պիր Ֆըրսաթ միւնասէպէթէն իսթիֆատէ խաբէճէքլէրինտէ չիւպհէ էտըր պու կիպի մէզքիւր խասթէխանէտէ 300տէն 5,000 լիրա գըյմէթինտէ Ֆիրուխթ օլունաճագ խանէ աբազի վար տըր։ 40—15

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԹԵՐԹ Կ. Պոլիս, Nº 23, Պապը Ալի Ճատտէսի

ՅԱՄԱՌ ՏԵՆԴԻ (ՍԹՐՄԱ)

Տառապողներուն համար է

«32 տարեկան եմ — կը գրէ Պ. Մարթէն՝ երկրագործ Իկրանտի մէջ — նախընթաց ամառ տենդէ (արթմա) մը բռնուեցայ, որ Սիւլֆաթ տը Քինինի գործածութեամբ բժշկուեցաւ։ Անցեալ Օգոստոսին ցաւս նորէն սկսաւ, նոյն տենդին որ օր ընդ մէջ կու գար վրաս. սակայն Սիւլֆաթ տը Քինինը իր սովորական ազդեցութիւնը չկրցաւ ընել այս անգամ։ Ստամոքսս խիստ կը ցաւէր, ջերմս կ'աւելնար, կերակուրները կը զզուէի ու միշտ փսխելս կու գար։ Տկարացած, նիհարցած, յլմցած էի, գիշերները մինչեւ ի լոյս կը տառապէի առանց գէթ ժամ քնանալու։ Եւ տեսնելով որ մինչեւ հիմայ չը գտնուեցաւ դեղ մ'որ տենդը բուժէր, յուսահատ մահուան կը սպասէի։ Բժիշկն յանձնարարեց որ ամէն ճաշի ժամանակ 2 էքսիրի գաւաթ ՔԻՆԻՈՄ ԼԱՊԱՐԱՔ խմեմ։ Այս դեղ առաջին օրէն խիստ ջերմութիւն պատճառող ստամոքսիս որուն հետեւանօք սիրտս մարած փսխել։ 4—5 օր վերջ տենդս (արթմա) անյայտացաւ. քունս, ախորժակս եւ զուարթութիւնս վերադարձան, տասներորդ օրը կատարելապէս բժշկուած էի ու անկէ ի վեր անգամ մ'ալ տենդս (արթմա) չեկաւ։ Հիմայ ուրիշ բան չեմ կրնար ըսել, եթէ ոչ ՔԻՆԻՈՄ ԼԱՊԱՐԱՔ Quinium Labarraque յանձնարարել ամէն անոնց որք տենդէ կը տառապին»։

Պ. Մարթէն

Ամէն ճաշէ վերջ մէկ երկու գաւաթ ՔԻՆԻՈՄ ԼԱՊԱՐԱՔ գործածել, բաւական է ամենէն հին եւ յամառ տենդը կարճ ժամանակի մէջ արմատէն բուժելու։ ՔԻՆԻՈՄ ԼԱՊԱՐԱՔի ազդեցութիւնը պարզ Սիւլֆաթ տը Քինինէն հարիւրապատիկ արագ եւ անմիջական է. անոր համար որ ՔԻՆԻՈՄ ԼԱՊԱՐԱՔը, Քինքինայի ամբողջ յատկութիւններն պատ կը պարունակէ նաեւ ուրիշ կազդուրիչ տարրեր։ Այս դեղ ոչ միայն տենդը կը բուժէ, այլ արիւնը զօրացնելով հիւանդութեան վերադարձը կ'արգիլէ։ Հիւանդութենէ ապաքինողներ այս դեղին շնորհիւ քիչ ատենէն կը վերստանան իրենց ուժն ու կայտառութիւնը։ Տկարակազմներ, հիւանդութեան, չարաչար աշխատութեան ու վշտամիտներու հետեւանքով տկարացած անձինք, արագ մեծցող պատանիներ ու օրիորդներ, տարիքէ ելած կիներ, ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ եւ տենդի ենթարկուողներ, անոնք պարտական ՔԻՆԻՈՄ ԼԱՊԱՐԱՔ գործածելու են։

Փարիզի Բժշկական Ակադեմին տեսնելով որ յուսահատական պարագաներու մէջ բազմաթիւ բժշկութիւններ կը կատարուին ՔԻՆԻՈՄ ԼԱՊԱՐԱՔի շնորհիւ, առանց վարանելու գնահատեց զայն — ինչ որ բացառիկ պատիւ մ'է — և յանձնարարել ամէն երկրի հիւանդներուն, վստահաբար գործածեց զայն։ Ուրիշ կազդուրիչ դեղերուն և ոչ մէկն արժանացած է այս պատւոյն։

ՔԻՆԻՈՄ ԼԱՊԱՐԱՔը խիստ լեղի է, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ անոր բաղադրութեան մէջ անխարդախ Քինքինայի առատ հիւթ կայ. ասոր համար խիստ ազդեցիկ է։ Կը ծախուի կէս շիշը 3 և մէկ շիշը 6 ֆրանքի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։

Կեդրոնատեղի, Մէզօն Ֆրէր, Ժագօպ փողոց, Թիւ 19, Փարիզ։

Maison Frere, 19, Rue Jacob, Paris.

ԵՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.—ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՈՆԴԷՊԷՆ (37)

ԲԱԽՏԻՆ ՁՈՀԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ — ԿՈՄՍՈՒՀԻ ՄԱՐՍԷԼ.— ԻԵ.

—Հարուածը սոսկալի է, սիրելի աղջիկս, ըսաւ Տիկին Տը Մէրքէօր լալով, և այնքան անակնկալ որքան անակնկալ։ Բայց պարտաւոր էք կոչում ընել, սիրունի՛կս, ձեր բովանդակ կորովին, որպէս զի կարենաք քաջաբար դէմ գնել ձեզ հարուածող անհուն վշտին։ Առանց վայրկեան մը կորսնցնելու պէտք է միանք ձեր տարաբախտ մօր, որ ձեզ կ'սպասէ և որուն համար մխիթարութիւն մը պիտի ըլլայ ձեր ժամանումը։ Այս իրիկուն իսկ պիտի գրեմ և պիտի խնդրեմ իրմէ որ կարելի եղածին չափ շուտ հոս դարձնէ ձեզ.... կ'ուզէ՛ք, այնպէս չէ՞։

—Օ՛հ, այո՛, կ'ուզեմ...., բոլոր հոգիովս կ'ուզեմ, պատասխանեց Ռընէ, և սրտի զեղումով մը թեւերուն մէջ գրկեց Տիկին Տը Մէրքէօրը։—Այո՛, կ'ուզեմ շուտով դառնալ այս սիրեցեալ վայրն ուր ինքզինքս այնքան երջանիկ կ'զգամ։ Կ'ուզեմ դառնալ ձեր քով, որ այնքան կ'սիրէք զիս....։

—Պիտի դառնա՛ք, կ'խոստանա՛մ ձեզ։ Եթէ պէտք ըլլայ, ես անձամբ կուգամ կ'առնեմ ձեզ Բարիզէն։

—Որքա՜ն բարի էք, սիրելի Տիկի՛ն։ Շատ շնորհակալ եմ....։

Ռընէ Տիկին Տը Մէրքէօրի քովէն հեռացաւ փութով՝ մեկնումի պատրաստութիւնները տեսնելու։ Աղջիկը —ինչպէս արդէն իմացանք Մարսէլի և Ֆիլիբ տը Բէրվէնի մէկ խօսակցութենէն,—խորին սէր ունէր հօրը վրայ։ Ասկից զատ, իր ջղային, շատ պիտի յուզուի, կացութեան մէջ միտքը կ'ըլլէր կինք բուռն յուզումներու հորդուածին տակ չուտով ընկճուելու։ Ներկայ պարագային մէջ, լսելով յանկարծական մահն անոր, զոր քանի մը շաբաթ առաջ թողած էր առոյգ ու առողջ, խորին վիշտ կ'զգար, որուն յանդգնաբար կ'միանար յանկարծական մեկնումի մը ցաւը, թողածին կիրքով ընդմիջելով Անտրէ Պրեզոլաի հետ իր հովուերգական սէրը։ Հօրը մահն աղէտ մ'էր, որ անուշ երազ մը կ'խլէր զինք՝ իրեն տխուր իրականութեան մը մէջ նետելու համար։ Քանի մը վայրկեանէն Ռընէ ճամբու զգեստն հագաւ։ Երկարել պէտք չկար։ Պէտք էր անպայման՝ ժամ 3ը քառորդ անցած Պլուա հանդիպող Բարիզի ճեպընթացը չփախցնելու համար։ Ռընէ և վարժուհին հրաժեշտ առնելու նպատակաւ սրահ գացին, ուր Տէր եւ Տիկին Տը Մէրքէօր իրենց կ'սպասէին Անտրէ Պրեզոլայի հետ։ Կառքը կեցած էր սանդուխին առջեւ։ Ձիերը կ'դոփէին։ Հրաժեշտի արարողութիւնը կարճ տեւեց։ Երիտասարդ ճարտարագէտը, որ Ռընէի քովէն կ'քալէր, բակին մէջ միջոց գտաւ ցած ձայնով ըսելու.—Առանց ձեզի չեմ կըրնար ապրիլ....։ Մի՛ մոռնաք զիս....։ Շուտով դարձէ՛ք....։

Ռընէ պատասխանեց միեւնոյն կերպով.—Պիտի դառնամ....։ Մի՛ մոռնաք զիս....։—Դուռը բաց էր։ Օր. Տը Լաքարտ և վարժուհին կառք նստան։ Ռընէ, այտերն արցունքով ողողուած, ձեռքովը վերջին հրաժեշտ տուաւ և ձիերը մեկնեցան քառասմբակ։ Բայց հակառակ իրենց վազքին, երբ Պլուայի կայարանն հասան, ճեպընթացը նոր մեկնած էր։ Ուղեւորուհիները պարտաւորուեցան միւս կառախմբին սպասել, որ կէս գիշերին միայն Բարիզ պիտի ժամանէր։ Ի՞նչպէս անցընելու էր ժամանակը։ Օր. Շագլէն առաջարկեց եկեղեցի երթալ։ Ռընէ հաւանեցաւ, և միասին եկեղեցի երթալով ծնրադրեցին։ Վարժուհին աղօթեց ծերը մը Լաքարտի հոգւոյն համար, եւ Ռընէ, նախ հօրն համար աղօթելէ ետքը, խնդրեց Աստուծմէ որ զինքը շուտով դարձնէ Պլուիքէի դղեակը, Անտրէի քով։ Եկեղեցիէն ելնելով, ճաշարան մը գացին։ Օր. Շագլէն հեռագրեց ծանոյց Տիկին Տը Լաքարտի թէ կառախումբը փախցուցած ըլլալով կէս գիշերին պիտի գան։

*** Մարսէլ հեռացած էր Ֆիլիբ տը Բէրվէնի խօսատունէն խորհուրդին, կէս օրէն ետքը Բարիզ դարձած էր, Ժուանվիլի մէջ ձգելով Հորգաթիւնիչ Դռնապանը։ Քանի մը պատճառներով անհրաժեշտ էր այս գործ։ Որովհետեւ Ռընէ յուղարկաւորութեան ներկայ պիտի գտնուէր, հարկ էր սուգի զգեստներ հայթայթել թէ՛ անոր և թէ վարժուհիին համար։ Կոմսուհին կ'ուզէր գիտնալ նաեւ թէ Վերնէօյլ փողոցի տունը նամակ եկա՞ծ էր իր կամ ամուսնոյն հասցէին, Դռնապանէն խմացաւ որ միայն լրագիրներ ձգուած էին աղջի օրուընէ ի վեր։ Վարձու կառքով մը, զոր Տընի Պօնաֆուզ բերած էր, Կոմսուհին սուգի զգեստներ գնեց, նոյն իր դերձակուհիին և ձեռնոցավաճառին։ Մարսէլ ճիշդ գուշակած էր որ Ռընէ և վարժուհին ժամ 3.15ին մեկնող ճեպընթացը պիտի չհասնէին, ժամ 6ին Օր. Շագլէնէ ստացած հեռագիրն կը վկայէր։ Հրամայեց Տընիի որ ժամ 10ին Օրլէանի կայարանն երթայ սպասէ անոնց։ Մարսէլ ժամակոյ ճաշարանի մը մէջ ընթրելէ ետքը, տուն դարձաւ և սպասեց Ֆիլիբ տը Բէրվէնի որ ժամ 9ին պիտի գար, Հարցաքննիչ Դատաւորին առտուն, ի Ժուանվիլ, «Ծրագրի մը վրայ» խօսած էր, առանց բացատրութիւն տալու։ Ի՞նչ էր այդ ծրագիր։ Տիկին Տը Լաքարտ, հակառակ իր ջանքերուն, չկրցաւ գուշակել։ Ժամ 9 զարնելուն պէս, մեծ դրան կոչնակ մը հնչեց։ Վայրկեան մը Ֆիլիբ ներս մտաւ, գանձապանին առաջնորդութեամբ։

—Հիմա գացէք, բարի Տընի, աղջիկս բերէ՛ք, ըսաւ Մարսէլ։

Երկու մեղսակիցներն առանձին մնացին։—Սրբագրեցի՞ք ինչ է, տեսնեմ, ըսաւ Մարսէլ։

—Մտերմեցայ որ ամէն բան նախատեսելու է—նոյն իսկ անհաւանականը—և բան մը թողնելու չէ դիպուածին ձեռքը։ Կոմսին թուղթերն, իրմէ ի՛նձ պիտի յանձնուին, բայց զանոնք մի առ մի քննել պէտք է առաջ, խոհեմութիւն է գիտնալ թէ կա՞յ թուղթ մը որուն գոյութիւնն հիմակուց գիտնալ օգտակար ըլլայ մեզ։

—Իրաւո՛ւնք ունիք, բայց կարելի՞ է։ —Ինչո՞ւ չէ։

—Բոլոր դուռները կնքեցին Ոստիկանութեան պետին առջեւ։ Թէեւ օրէնքէ չեմ հասկնար, բայց կարծեմ թէ նորէն անոր առջեւ պէտք է բանաք։ Եթէ կնիքներն անեղծ չգտնուին, իբրեւ ծանր կասկածներ կրնան առաջ գալ։ Ան տեսէ՞ք....

—Ամէն բանին դիւրին ճամբան կայ.... —Ի՞նչպէս։

Ֆիլիբ վերարկուին գրպանէն պզտիկ ծրար մը հանեց ու բացաւ։ Կնիք մը, կնքամոմ և երկղեր կային մէջը։ Ուրիշ բացատրութեան հարկ չկար։ Մարսէլ հասկցաւ։

—Մինակ ենք, այնպէս չէ՞, հարցուց Բէրվէն։

—Բոլորովի՛ն մինակ, պատասխանեց Մարսէլ, և ոտք ելնելով կանթեղն առաւ։

—Վայրկեա՛ն մը, ըսաւ Ֆիլիբ։ Ամէն բանէ առաջ, կնքուած դուռներուն բանալիները, որք գանձապանին յանձնուեցան, ձեռք անցընելու ենք։

—Աչքին ըլլալու է։ Երթանք առնենք։

Երկու մեղսակիցները վար իջան և Պօնաֆուզի խցիկը գացին։ Դռնապանը պատճառ մը չունէր զգուշութիւններ ձեռք առնելու։ Իր խցիկին դռները կղպուած չէին։ Ֆիլիբ դարան մը բացաւ։ Փնտռած տրցակը, որուն վրայ նշանաթուղթ մը փակցուած էր վրան «Կոմսին ալեփոսրեան բանալիները» գրուած, միջին դարակին վրայ էր։—Նա՛, ըսաւ Ֆիլիբ։

Տրցակն առնելով վեր ելան։ Մարսէլ կանթեղն առաւ և մեղսակցին հետ հանգուցեալ Կոմսին մասնայարկը գնաց։ Մ. Տը Բէրվէն դուռներէն միոյն կնիքը քակեց և երկուքը միասին իրենց զոհին սենեակը մտան։ Դարանները խնամքով գոցուած էին։ Արդէն կ'յուսային որ այդպէս պիտի ըլլար։

—Բանալիները սովորաբար ո՛ւր դնելը գիտեմ, ըսաւ Մարսէլ, և վառարանին քով երթալով, ձեռքը ճենապակիէ անօթի մը մէջ խոթեց, յաղթական կերպով դուրս հանեց բանալիներու փոքր տրցակ մը և Ֆիլիբի տուաւ։ Դարանները բացուեցան։—Պէտք է գիտնալ թէ կտակ կա՞յ, ըսաւ Մարսէլ։ Բայց մի առ մի աչքէ անցուած թուղթերուն մէջ կտակի նմանող բան մը չգտան։ Գզրոցի մը մէջ հազար ֆրանոց 15 հատ դրամատոմս կար, զոր Կոմսուհին գրպանեց։ Ուրիշ գզրոցէ գտնուած նամակ մը պաշտօնատարին ուշադրութիւնը գրաւեց։ Սէն—Լիւս աւանի (Նանդի մօտ) Թղթատարական գրաւմը կ'կրէր։ Իբր հասցէ Կոմսուհի Տը Լաքարտի անունը կ'կարդացուէր խոշոր անկանոն գրերով։ Ֆիլիբ նամակը բացաւ։

(Շար.)

Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ